

Kriterijumi ocenjivanja - BIOLOGIJA

Za sastavljanje ovog pravilnika koristila sam se zvaničnim dokumentom Ministarstva prosvete, prema Pravilniku o ocenjivanju učenika u osnovnom obrazovanju i vaspitanju - „Službeni glasnik RS” broj 34 od 17.maja 2019.

Iz predmeta biologija, učenik se ocenjuje broičano, a u skladu sa zakonom i propisima donetim na osnovu njega. **Vrsta, nivo i obim znanja i angažovanje učenika ocenjuju se tako da ocenu:**

Odličan (5) dobija učenik koji:

- je u potpunosti savladao gradivo,
- je siguran i samostalan, brzo i logično zaključuje,
- uspešno povezuje sadržaje, uočava korelacije s drugim predmetima,
- zna primeniti znanje u rešavanju problemskih zadataka,
- brzo, tačno, opširno, logički i argumentovano odgovara na postavljena pitanja,
- samostalno ili u grupi radi i prezentira projektne zadatke,
- je odgovoran prema radu, nastavnicima, učenicima, i životnom okruženju.

Vrlo dobar (4) dobija učenik koji:

- ima visok nivo i obim znanja i stepen razumevanja programskih sadržaja,
- sporije, ali tačno, logično i uglavnom argumentirano odgovara na postavljena pitanja, uz eventualno postavljanje podpitanja,
- poseduje i uspešno primenjuje stečena znanja iz biologije (uz manju pomoć nastavnika i visok stepen angažovanja učenika),
- donosi zaključke na već naučenim primerima,
- se povremeno uključuje timski rad pri izradi projektnih zadataka,
- je odgovoran prema radu, nastavnicima, učenicima, i životnom okruženju.

Dobar (3) dobija učenik koji:

- ima prosečan nivo i obim znanja i stepen razumevanja programskih sadržaja,
- polagano i uglavnom tačno odgovara na postavljena pitanja, uz pomoć nastavnika,
- uglavnom razume nastavne sadržaje i delimično primenjuje stečena znanja,
- izvodi zaključke uz pomoć nastavnika,
- je ponekad i nespreman može izkazati znanje, sposobnosti i veštine iz biologije,
- je odgovoran prema nastavnicima, učenicima, i životnom okruženju.

Dovoljan (2) dobija učenik koji:

- ima zadovoljavajući nivo i obim znanja (ne razume u potpunosti nastavne sadržaje i otežano primenjuje stečena znanja),
- delimično i površno odgovara na postavljena pitanja uz pomoć nastavnika,
- uz znatnu pomoć nastavnika na jednostavan način nabraja i opisuje prirodne i biološke procese,
- kod donošenja zaključaka nailazi na veće probleme i nesamostalno donosi zaključke.

Nedovoljan (1) dobija učenik koji:

- nije dostigao zadovoljavajući nivo i obim znanja i razumevanja programskih sadržaja,
- ne odgovara na postavljena pitanja i nije usvojio ključne pojmove,
- ne razume nastavne sadržaje i ne primenjuje znanje iz biologije i u svakodnevnom životu,
- uz veliku pomoć nastavnika nepotpuno i nesuvislo opisuje biološke pojave i procese,
- ne pokazuje volju za sticanje biološkog znanja,
- pogrešno uočava biološke procese te donosi nelogične zaključke bez razumevanja.

Vrsta, nivo, obim znanja i angažovanje učenika se povezuju sa kriterijumima ocenjivanja koji su bazirani prema ishodima postignuća učenika

ISHODI PO TEMAMA I RAZREDIMA

(na kraju teme učenik bi trebalo da ...)

5.RAZRED

TEMA: POREKLO I RAZNOVRSNOST ŽIVOTA

Razume pojam živog i istražuje osobine živih bića po poznatoj proceduri i vodi računa o bezbednosti tokom rada; koristi dostupnu IKT i drugu opremu u istraživanju, obradi podataka i prikazu rezultata;

TEMA: JEDINSTVO GRAĐE I FUNKCIJE KAO OSNOVA ŽIVOTA

Identifikuje osnovne prilagođenosti spoljašnje građe živih bića na uslove životne sredine, uključujući i osnovne odnose ishrane i rasprostranjenje; jednostavnim crtežom prikaže biološke objekte koje posmatra i istražuje i označi ključne detalje; koristi dostupnu IKT i drugu opremu u istraživanju, obradi podataka i prikazu rezultata;

TEMA: NASLEĐIVANJE I EVOLUCIJA

Prikuplja podatke o varijabilnosti organizama unutar jedne vrste, tabelarno i grafički ih predstavlja i izvodi jednostavne zaključke; razlikuje nasledne osobine i osobine koje su rezultat delovanja sredine, na modelima iz svakodnevnog života; postavlja jednostavne pretpostavke, ogleđom ispituje uticaj sredinskih faktora na nenasledne osobine živih bića i kritički sagledava rezultate; koristi dostupnu IKT i drugu opremu u istraživanju, obradi podataka i prikazu rezultata;

TEMA: ŽIVOT U EKOSISTEMU

Dovodi u vezu promene u spoljašnjoj sredini (uključujući uticaj čoveka) sa gubitkom raznovrsnosti živih bića na Zemlji; pravi razliku između odgovornog i neodgovornog odnosa prema živim bićima u neposrednom okruženju; predlaže akcije brige o biljkama i životinjama u neposrednom okruženju, učestvuje u njima, saraduje sa ostalim učesnicima i rešava konflikte na nenasilan način; ilustruje primerima delovanje ljudi na životnu sredinu i shvata posledice takvih dejstava; koristi dostupnu IKT i drugu opremu u istraživanju, obradi podataka i prikazu rezultata;

TEMA: ČOVEK I ZDRAVLJE

Identifikuje elemente zdravog načina života i u odnosu na njih ume da proceni sopstvene životne navike i izbegava rizična ponašanja; koristi dostupnu IKT i drugu opremu u istraživanju, obradi podataka i prikazu rezultata;

6.RAZRED

TEMA: JEDINSTVO GRAĐE I FUNKCIJE KAO OSNOVA ŽIVOTA

Upoređuje građu životinja, biljaka i bakterija na nivou ćelije i nivou organizma; povezuje građu i životne procese na nivou ćelije i nivou organizma; određuje položaj organa čoveka i njihovu ulogu; crtežom ili modelom prikazuje osnovne elemente građe ćelije jednoćelijskih i višećelijskih organizama; koristi laboratorijski pribor i školski mikroskop za izradu i posmatranje gotovih i samostalno izrađenih preparata; humano postupa prema organizmima koje istražuje; koristi IKT i drugu opremu u istraživanju, obradi podataka i prikazu

rezultata;tabelarno i grafički predstavi prikupljene podatke i izvede odgovarajuće zaključke;razmatra, u grupi, šta i kako uči i gde ta znanja može da primeni.

TEMA:ŽIVOT U EKOSISTEMU

Pravi razliku između životne sredine, staništa, populacije, ekosistema i ekološke niše;razmatra odnose među članovima jedne populacije, odnose između različitih populacija, kao i odnose između različitih populacija na konkretnim primerima;

ilustruje primerima međusobni uticaj živih bića i uzajamni odnos sa životnom sredinom;povezuje uzroke narušavanja životne sredine sa posledicama po nju i ljudsko zdravlje i deluje ličnim primerom u cilju zaštite životne sredine;humano postupa prema organizmima koje istražuje;koristi IKT i drugu opremu u istraživanju, obradi podataka i prikazu rezultata;tabelarno i grafički predstavi prikupljene podatke i izvede odgovarajuće zaključke;razmatra, u grupi, šta i kako uči i gde ta znanja može da primeni.

TEMA:NASLEĐIVANJE I EVOLUCIJA

Istražuje uticaj sredine na ispoljavanje osobina, poštujući principe naučnog metoda;identifikuje primere prirodne i veštačke selekcije u okruženju i u zadatom tekstu/ilustraciji;povezuje evolutivne promene sa naslednom varijabilnošću i prirodnom selekcijom;humano postupa prema organizmima koje istražuje;koristi IKT i drugu opremu u istraživanju, obradi podataka i prikazu rezultata;tabelarno i grafički predstavi prikupljene podatke i izvede odgovarajuće zaključke; razmatra, u grupi, šta i kako uči i gde ta znanja može da primeni.

TEMA:POREKLO I RAZNOVRSNOST ŽIVOTA

Grupiše organizme prema osobinama koje ukazuju na zajedničko poreklo života na Zemlji;određuje položaj nepoznate vrste na „drvetu života“, na osnovu poznavanja opštih karakteristika jednoćelijskih i višećelijskih organizama;koristi IKT i drugu opremu u istraživanju, obradi podataka i prikazu rezultata;tabelarno i grafički predstavi prikupljene podatke i izvede odgovarajuće zaključke; razmatra, u grupi, šta i kako uči i gde ta znanja može da primeni.

TEMA:ČOVEK I ZDRAVLJE

Prikupi podatke o radovima naučnika koji su doprineli izučavanju ljudskog zdravlja i iznese svoj stav o značaju njihovog istraživanja;održava ličnu higijenu i higijenu životnog prostora u cilju sprečavanja infekcija;dovedi u vezu izmenjeno ponašanje ljudi sa korišćenjem psihoaktivnih supstanci;zbrine površinske ozlede kože, ukaže prvu pomoć u slučaju uboda insekata, sunčanice i toplotnog udara i zatraži lekarsku pomoć kad proceni da je potrebna;koristi IKT i drugu opremu u istraživanju, obradi podataka i prikazu rezultata;tabelarno i grafički predstavi prikupljene podatke i izvede odgovarajuće zaključke; razmatra, u grupi, šta i kako uči i gde ta znanja može da primeni.

7.RAZRED

TEMA:NASLEĐIVANJE I EVOLUCIJA

Prikuplja i analizira podatke o životnim ciklusima počevši od oplodjenja; upoređuje bespolno i polno razmnožavanje;identifikuje razlike između mitoze i mejoze na osnovnu promene broja hromozoma i njihove uloge u razviću i reprodukciji;određuje odnos između gena i hromozoma i osnovnu ulogu genetičkog materijala u ćeliji;šematski prikaže nasleđivanje pola i drugih osobina prema prvom Mendelovom pravilu;koristi IKT i drugu opremu u istraživanju, obradi podataka i prikazu rezultata;tabelarno i grafički predstavi prikupljene podatke i izvede odgovarajuće zaključke; razmatra, u grupi, šta i kako je učio i gde ta znanja može da primeni.

TEMA: JEDINSTVO GRAĐE I FUNKCIJE

Određuje položaj organizma na drvetu života na osnovu prikupljenih i analiziranih informacija o njegovoj građi; upoređuje organizme na različitim pozicijama na „drvu života“ prema načinu na koji obavljaju životne procese; koristi mikroskop za posmatranje građe gljiva, biljnih i životinjskih tkiva; upoređuje građu životinja, biljaka i bakterija na nivou ćelija i nivou organizma; povezuje građu i životne procese na nivou ćelije i nivou organizma; određuje položaj čovekovih organa i njihovu ulogu; crtežom ili modelom prikaže osnovne elemente građe ćelije jednoćelijskih i višećelijskih organizama; koristi laboratorijski pribor i školski mikroskop za izradu i posmatranje preparata; humano postupa prema organizmima koje istražuje.

TEMA: POREKLO I RAZNOVRSNOST ŽIVOTA

Određuje položaj organizma na drvetu života na osnovu prikupljenih i analiziranih informacija o njegovoj građi; upoređuje organizme na različitim pozicijama na „drvetu života“ prema načinu na koji obavljaju životne procese; koristi mikroskop za posmatranje građe gljiva, biljnih i životinjskih tkiva; razvrsta organizme prema zadatim kriterijumima primenom dihotomih ključeva; poveže principe sistematike sa filogenijom i evolucijom na osnovu današnjih i izumrlih vrsta – fosila; koristi IKT i drugu opremu u istraživanju, obradi podataka i prikazu rezultata; tabelarno i grafički predstavi prikupljene podatke i izvede odgovarajuće zaključke; razmatra, u grupi, šta i kako je učio i gde ta znanja može da primeni.

TEMA: ŽIVOT U EKOSISTEMU

Identifikuje osnovne odnose u biocenozi na zadatim primerima; ilustruje primerima odnos između ekoloških faktora i efekata prirodne selekcije; upoređuje prikupljene podatke o izabranoj vrsti i njenoj brojnosti na različitim staništima; povezuje uticaj abiotičkih činilaca u određenoj životnoj oblasti – biomu sa životnim formama koje ga naseljavaju; analizira razliku između sličnosti i srodnosti organizama na primerima konvergencije i divergencije; identifikuje trofički nivo organizma u mreži ishrane; predloži akcije zaštite biodiverziteta i učestvuje u njima; koristi IKT i drugu opremu u istraživanju, obradi podataka i prikazu rezultata; tabelarno i grafički predstavi prikupljene podatke i izvede odgovarajuće zaključke; razmatra, u grupi, šta i kako je učio i gde ta znanja može da primeni.

TEMA: ČOVEK I ZDRAVLJE

Analizira zadati jelovnik sa aspekta uravnotežene i raznovrsne ishrane; identifikuje poremećaje ishrane na osnovu tipičnih simptoma (gojaznost, anoreksija, bulimija); planira vreme za rad, odmor i rekreaciju; dovedu u vezu izmenjeno ponašanje ljudi sa korišćenjem psihoaktivnih supstanci; argumentuje prednosti vakcinacije; primenjuje postupke zbrinjavanja lakših oblika krvarenja; raspravlja o različitosti među ljudima sa aspekta genetičke varijabilnosti, tolerancije i prihvatanja različitosti; koristi IKT i drugu opremu u istraživanju, obradi podataka i prikazu rezultata; tabelarno i grafički predstavi prikupljene podatke i izvede odgovarajuće zaključke

8. RAZRED

TEMA: JEDINSTVO GRAĐE I FUNKCIJE KAO OSNOVA ŽIVOTA

Povezuje građu ćelijskih organela sa njihovom ulogom u metabolizmu ćelije; povezuje odnos površine i zapremine ćelije i tela sa načinom obavljanja osnovnih životnih funkcija; identifikuje regulatorne mehanizme u održavanju homeostaze; ilustruje primerima vezu između fizioloških odgovora živih bića i promena u spoljašnjoj sredini; crtežom ili modelom prikaže osnovne elemente građe ćelije jednoćelijskih i višećelijskih organizama; koristi laboratorijski pribor i školski mikroskop za izradu i posmatranje preparata; humano postupa prema organizmima koje istražuje; koristi IKT i drugu opremu u istraživanju, obradi podataka i prikazu rezultata; tabelarno i grafički predstavi prikupljene podatke i izvede odgovarajuće zaključke; razmatra, u grupi, šta i kako je učio i gde ta znanja može da primeni.

TEMA:ČOVEK I ZDRAVLJE

Odgovorno se odnosi prema svom zdravlju; izražava kritički stav prema medijskim sadržajima koji se bave zdravim stilovima života; povezuje promene nastale u pubertetu sa delovanjem hormona; identifikuje poremećaje u radu organa i sistema organa izazvanih nezdravim načinom života; koristi laboratorijski pribor i školski mikroskop za izradu i posmatranje preparata; humano postupa prema organizmima koje istražuje; koristi IKT i drugu opremu u istraživanju, obradi podataka i prikazu rezultata; tabelarno i grafički predstavi prikupljene podatke i izvede odgovarajuće zaključke; razmatra, u grupi, šta i kako je učio i gde ta znanja može da primeni

TEMA:POREKLO I RAZNOVRSNOST ŽIVOTA

Dovodi u vezu promene životnih uslova sa evolucijom života na planeti; istražuje davno nestale ekosisteme; povezuje promene koje se događaju organizmu tokom životnog ciklusa sa aktivnostima gena; povezuje promene naslednog materijala sa nastankom novih vrsta putem prirodne selekcije; ustanovljava uzročno-posledičnu vezu između gubitaka vrsta u ekosistemu i negativnih posledica u prenosu supstance i energije u mrežama ishrane; koristi IKT i drugu opremu u istraživanju, obradi podataka i prikazu rezultata; tabelarno i grafički predstavi prikupljene podatke i izvede odgovarajuće zaključke; razmatra, u grupi, šta i kako je učio i gde ta znanja može da primeni.

TEMA:NASLEĐIVANJE I EVOLUCIJA

Povezuje promene koje se događaju organizmu tokom životnog ciklusa sa aktivnostima gena; povezuje promene naslednog materijala sa nastankom novih vrsta putem prirodne selekcije; koristi IKT i drugu opremu u istraživanju, obradi podataka i prikazu rezultata; tabelarno i grafički predstavi prikupljene podatke i izvede odgovarajuće zaključke; razmatra, u grupi, šta i kako je učio i gde ta znanja može da primeni

TEMA:ŽIVOT U EKOSISTEMU

Kritički procenjuje posledice ljudskih delatnosti u odnosu na raspoložive resurse na Zemlji; povezuje uticaj ekoloških činilaca sa rasporedom karakterističnih vrsta koje naseljavaju prostor Srbije; istražuje prisustvo invazivnih vrsta u svojoj okolini i verovatne puteve naseljavanja; istražuje razloge gubitka biodiverziteta na lokalnom području; koristi IKT i drugu opremu u istraživanju, obradi podataka i prikazu rezultata; tabelarno i grafički predstavi prikupljene podatke i izvede odgovarajuće zaključke; razmatra, u grupi, šta i kako je učio i gde ta znanja može da primeni

ŠTA SE I KAKO OCENJUJE

Inicijalni test-sprovodi se na početku školske godine(prva nedelja) i obuhvata zadatke zadate na tri nivoa:osnovni(idealno urađeno 80%),srednji(idealno urađeno 50%) i napredni (idealno urađeno 20%) na nivou odeljenja.Na osnovu inicijalnog testiranja nastavnik dobija informaciju sa kakvim predznanjem učenici kreću u novi razred i koje oblasti i pitanja treba obnoviti.Istu informaciju daje svakom učeniku posebno.Obnavljanje se vrši na redovnim časovima, časovima dopunske nastave i kod kuće. Rezultat inicijalnog procenjivanja ne ocenjuje se i služi za planiranje rada nastavnika i dalje praćenje napredovanja učenika.

Koja znanja i veštine imaju učenici na pojedinim nivoima postignuća

Na osnovnom nivou -učenik prepoznaje, imenuje i objašnjava osnovna činjenička znanja o tipičnim, dobro poznatim biološkim fenomenima i jednostavnim procesima. Poznaje osnovnu, za opštu kulturu važnu, biološku terminologiju. Izvodi jednostavna zaključivanja i uopštavanja (na osnovu ponuđenih jasnih odgovora i/ili jednostavnog vizuelnog okvira), rešava jednostavne biološke probleme i problem-situacije sa jasnim zahtevom, malim brojem koraka u zaključivanju i očiglednim uzročno-posledičnim vezama. U praktičnom radu ume da izvede jednostavna

istraživanja sa jasno definisanom procedurom. Ima funkcionalna znanja koja su važna za rešavanje svakodnevnih životnih situacija.

Na srednjem nivou-učenik ima sva znanja i veštine sa prvog nivoa, a pored toga ima i niz novih kompetencija. Poznaje reprezentativne fenomene i procese u biologiji. Poznaje i aktivno koristi osnovnu stručnu terminologiju. Sposoban je da uopštava i povezuje gradivo kada su odnosi jasno vidljivi i po uzoru na poznate modele zaključivanja. Razume jednostavna objašnjenja i aktivno ih koristi. Vršiti jednostavna predviđanja za tipične situacije. Rešava jednostavne biološke probleme i problem-situacije (sa nekoliko zahteva, 2-3 koraka u zaključivanju i jednostavnim uzročno-posledičnim vezama). U praktičnom radu ume da realizuje prihvatljivu proceduru prikupljanja, beleženja i interpretiranja podataka, uz asistenciju i čvrsto vođenje. Može, uz pomoć nastavnika, da postavi jednostavnu hipotezu i osmisli jednostavan eksperiment za njenu proveru. Razume značaj proveravanja u nauci.

Na naprednom nivou -učenik ima sve kompetencije sa prethodna dva nivoa, a pored toga ima i niz posebnih znanja i veština. Poznaje manje tipične fenomene i procese u biologiji. Poznaje i aktivno koristi biološku stručnu terminologiju. Sposoban je da uopštava, povezuje i interpretira gradivo. Aktivno primenjuje i samostalno smišlja složenija objašnjenja (koja zahtevaju uviđanje manje očiglednih veza između pojava, povezivanje više faktora i poznavanje specifičnih mehanizama). Rešava biološke probleme i problem-situacije sa više zahteva, više koraka u zaključivanju i sa složenijim spletom uzročno-posledičnih veza. Vršiti složenija predviđanja (na osnovu verovatnoće) i ume da proveriti njihovu tačnost. U praktičnom radu ume da izvede istraživanje koje je složeno/kvantitativno, sa višestrukom kauzalnošću i ishodima. Sposoban je da sistematično prikuplja, izlaže i uopštava rezultate istraživanja i razume zašto je sistematičnost važna. Sposoban je za analitičko i sintetičko mišljenje, ume da verifikuje hipotezu, poznaje osnove algoritamskog i procesnog razmišljanja i razume značaj proverljivosti i kritičnosti znanja. Sposoban je da uspešno nastavi dalje akademsko školovanje.

Usmena provera postignuća učenika - obavlja se u toku oba polugodišta. Najmanje po dve ocene treba da budu na osnovu usmene provere postignuća učenika.

Načini ocenjivanja: Diskusija na času, mape pojmova, problemski zadaci, eseji...

Pismena provera postignuća učenika - obavlja se u toku oba polugodišta.

Načini ocenjivanja: Objektivni testovi sa dopunjavanjem kratkih odgovora, zadaci sa označavanjem, zadaci višestrukog izbora, sparivanje pojmova...

Bodovanje testa ili petnaestominutne kontrolne vežbe

Postignuće u testu ili petnaestominutnoj kontrolnoj vežbi se izražava u procentima. Za test ili petnaestominutnu kontrolnu vežbu daje se ocena proporcionalno procentima. Ocena sa testa se unosi u dnevnik u roku od osam dana i mora biti evidentirana u rasporedu kontrolnih i pismenih zadataka u dnevniku **i najavljena unapred** učenicima. Nakon tri petnaestominutne vežbe, uzima se srednja vrednost, i ukoliko je učenik zadovoljan svojim postignućem, ocena se upisuje u dnevnik. Petnaestominutna kontrolna vežba se **ne najavljuje!**

Postignuće izraženo u %	Ocena
100 – 86	Odličan (5)
85 – 71	Vrlo dobar (4)
70 – 56	Dobar (3)
55 – 41	Dovoljan (2)
40 – 0	Nedovoljan (1)

Projekat - grupni oblik rada na određenu temu, a ima za cilj: samostalno prikupljanje i kritički odabir informacija; rešavanje problema; donošenje odluka; planiranje i poštovanje rokova; samostalno učenje; rad u grupi; saradnja; kritički odnos prema vlastitom i tuđem radu. Nastavnik jasno definiše i upoznaje učenike sa elementima za vrednovanje projekta, grupnog rada i individualnog rada u okviru grupe.

Načini ocenjivanja: Eksperimenti, istraživački projekti

Praktični rad (ogled, laboratorijska vežba, praktični zadatak) - učenik/učenica se ocenjuje: za izvođenje ogleda/laboratorijske vežbe/zadatka, davanje jednostavnog objašnjenja rada (postupka) i načina odbrane (izlaganja).

Načini ocenjivanja: Laboratorijske vežbe, problemski zadaci, simulacije

Aktivnost i rezultati rada učenika - su različite aktivnosti kojima se pokazuje primena znanja učenika, samostalnost, pokazane veštine u korišćenju materijala, alata, instrumenata i dr. u izvođenju zadatka, kao i primena mera zaštite i bezbednosti prema sebi, drugima i okolini, a koje su u skladu sa programom biologije.

Učenik se ocenjuje na osnovu:

- izlaganja i predstavljanja (izložba radova, rezultati istraživanja, modeli, crteži, grafikoni, tabele, poster...)
  - pisanje eseja
  - učešće u debati i diskusiji
  - učešće na opštinskom, okružnom ili republičkom takmičenju (plasman na opštinsko, prva tri mesta na opštinskom i okružnom takmičenju i plasman na republičko daje se ocena odličan (5))
  - učešće na nacionalnim i međunarodnim takmičenjima
  - učešće u različitim oblicima grupnog rada
  - zbirka odabranih učenikovih produkata rada - portfolija, u skladu sa programom biologije...

Domaći zadatak - nastavnik vrednuje svaki domaći zadatak svojim potpisom. Pet sakupljenih potpisa vrednuju se ocenom ocenom za jednu više od one koja treba da se upiše u dnevnik. Učenik sam odlučuje da li će i kada će koristiti pluseve. Plusevi se sakupljaju cele godine.

Pet minusa za nedonesene domaće povlači ocenu manje od one koja treba biti uneta u dnevnik

Rad na času - podrazumeva učenikovu pažnju, praćenje (slušanje nastavnika ili učenika dok izlažu), jednom rečju aktivno učestvovanje u nastavnom procesu. Za aktivnost na času učenik može dobiti plus koji se kasnije sabira sa plusevima za domaći zadatak. Ovde se mogu dobiti i minusevi za nepažnju i nepraćenje na času koji se tkđ. sabiraju sa minusevima za domaći zadatak.

Sjajna ideja - dobija onaj učenik/učenica koji u toku časa, zaključni, poveže, pronađe rešenje za postavljeni problem... pokaže svoju genijalnost!

Vrednost ideje je odličan (5).

Školska sveska iz biologije - nastavnik može da oceni školsku svesku učenika na kraju polugodišta/školske godine. Nastavnik ocenjuje: sadržaj sveske, urednost, crteže, dodatne tekstove...

Ostalo - u zaključnu ocenu za kraj polugodišta/školske god. mogu da uđu i ostale aktivnosti i interesovanja učenika, njegova zalaganja, prikazi zanimljivih tekstova iz naučno-popularne literature, redovan dolazak na časove dodatne i dopunske nastave, pripremne nastave, učestvovanje u sekciji.

Zaključna ocena utvrđuje se na kraju prvog i drugog polugodišta, na osnovu svih pojedinačnih ocena (najmanje četiri ocene tokom polugodišta) koje su unete u dnevnik od početka školske godine.

Zaključna ocena ne može da bude veća od najveće pojedinačne ocene upisane u dnevnik, dobijene bilo kojom tehnikom provere znanja. Kao početno polazište kod zaključivanja ocene uzima se u obzir **aritmetička sredina ocena iz elemenata ocenjivanja**. Osim aritmetičke sredine, **u zaključnu ocenu ulaze sve beleške praćenja rada učenika**. To podrazumeva opisno praćenje učenika u nastavničkoj svesci (učenički portfolio) kao što su: različite sposobnosti učenika, marljivost i zalaganje, odnos prema radu, odnos prema nastavniku i ostalim učenicima, školskoj imovini, životnoj sredini u okruženju škole, napredovanje ili nazadovanje u radu, urednost, interes za predmet i slično. Zaključna ocena ne mora proizlaziti iz aritmetičke sredine upisanih ocena, a naročito ako je učenik pokazao napredak u drugom polugodištu.

Zaključna ocena na polugodištu ne uzima se u obzir prilikom utvrđivanja aritmetičke sredine na kraju drugog polugodišta.

Kriterijumi ocenjivanja – STRANI JEZICI

Za predmetnu nastavu:

- Razumevanje
- Govorne sposobnosti
- Sposobnosti pismenog izražavanja
- Jezične zakonitosti - gramatika

odličan - učenik razume sagovornika i usmeno izlaže, u potpunosti razume pisani i slušani tekst, s lakoćom vlada materijom i veštinama

vrlo dobar - razume pitanja u normalnom govornom tempu, ali je potrebno ponekad nešto ponoviti, ne razume svaku pojedinost kod pisanog i slušanog sadržaja

dobar - razume izlaganja i pitanja postavljena sporijim tempom, ponekad je nužno ponoviti i pojednostaviti neke delove rečenice, potrebno ga je usmeravati

dovoljan - ima minimum razumevanja i napreduje uz pomoć nastavnika koji ga vodi kroz materiju, ima teškoća u razumevanju izlaganja, jedva shvata uz objašnjenja i pojednostavljenja, slabo razume pisanu i govornu materiju

nedovoljan - ne razume usmena izlaganja, slušanu ili pisanu materiju ni uz pomoć nastavnika.

Merila za element govorne sposobnosti:

odličan - učenik je slobodno i bez oklevanja izrazio svoje misli, on je aktivan u razgovoru, ume da pročita priču i pravilnim izgovorom tečno izgovara i nema većih gramatičkih grešaka

vrlo dobar - učenik govori pravilno, ali je konverzacija u nekim elementima neizvesna; razgovara sa manjim gramatičkim greškama, koje ne utiču na razumevanje značajne rečenice; ponekad koristi reč ili frazu koja je neadekvatna i pogrešno je izgovori

dobar - učenik može da komunicira i ima skroman rečnik, smisao je ponekad nejasan zbog gramatičkih grešaka i netačnog reda reči i ima teškoće u čitanju, izgovoru i intonaciji, ali u celini je prihvatljivo i razumljivo

dovoljan – učenik pravi ozbiljne greške u razgovoru i izgovoru, što otežava ono što želi da kaže; retko nalazi prave reči i fraze, teško se izražava, a njegov oskudan rečnik koristi polako i sa puno oklevanja

nedovoljan - učenik ne može da se nezavisno izražava, jedva nadmašujući najosnovniji vokabular, loš izgovor sprečava razumevanje sadržaja. Nije savladao ni najosnovnije gramatičke strukture

Kriterijumi za element sposobnosti pismenog izražavanja:

odličan - učenik može usmeno da izrazi svoje misli samostalno i bez većih gramatičkih i pravopisnih problema; redovno izvršava sve pisane zadatke u svesci ;ima dobru tehniku rešavanja testova i uspešan je

vrlo dobar - učenik pismeno izražava svoje misli samostalno uz poneke gramatičke i pravopisne greške; gotovo redovno ima sve pisane radove; ima vrlo dobar rezultat na rešavanju testa

dobar - učenik ne može bez pomoći da izrazi svoje misli pismenim putem i pravi veće pravopisne i gramatičke greške; neredovno izvršava domaće i školske pisane zadatke; ima skroman i prosečan rezultat na rešavanju testa

dovoljan - učenik nije sposoban samostalno da se pismeno izrazi, pravi česte i ozbiljne pravopisne i gramatičke greške; postiže minimalan uspeh na testu preko 50%

nedovoljan - pravi krupne greške u pismenom izražavanju i u osnovnim gramatičkim oblicima, ne izvršava pisane zadatke gotovo uopšte, nema dovoljan broj bodova

odličan - učenik vlada gramatičkim pravilima, potpuno ih razume i pravilno primenjuje u kontekstu

vrlo dobar - učenik razume i pravilno primenjuje naučena gramatička pravila, uz mestimične greške

dobar - učenik delimično primenjuje naučena gramatička pravila dovoljan - učenik ne zna da primeni gramatička pravila, niti da ih upotrebi u kontekstu

Vrednovanje učenika sa teškoćama:

Kod učenika sa teškoćama treba vrednovati njegov odnos prema radu i postavljenim zadacima te vaspitnim vrednostima u skladu sa njegovim mogućnostima.

Načine, postupke i elemente vrednovanja treba uskladiti sa teškoćama i ličnošću svakog učenika u saradnji sa stručnom službom škole.

Vrednovanje treba usmeriti na podsticanje učenika na aktivno učestvovanje u nastavi i vannastavnim aktivnostima, razvijati njegovo samopouzdanje i osećaj napredovanja, ali i upoznati direktora i stručnu službu sa problemima koji se pojavljuju tokom školske godine, ukoliko je to slučaj.

Pri evaluaciji učenika koji rade po IOP-u, nužno je primeniti individualni pristup. Ako učenik ima izražene teškoće u glasno-govornoj komunikaciji, može mu se omogućiti proveravanje u pisanom obliku u dogovoru sa stručnom službom škole. Ako učenik ima izražene teškoće u pisanoj komunikaciji, učeniku treba omogućiti proveravanje u usmenom obliku.

KRITERIJUM OCENJIVANJA U NASTAVI FRANCUSKOG JEZIKA

(drugi strani jezik od 5-8. razreda)

Nastavnik tokom cele školske godine kontinuirano vodi evidenciju o napredovanju, angažovanju, postignućima i aktivnostima učenika na časovima.

Ocenjivanjem učenika od petog do osmog razreda obuhvaćeni su sledeći elementi:

- **Razumevanje (pisanog/slušanog sadržaja)**
- **Govorne sposobnosti**
- **Sposobnosti pismenog izražavanja**
- **Jezičke zakonitosti – gramatika**
- **Merila za element „Razumevanje“:**

Odličan 5- učenik razume sagovornika i usmeno izlaže u normalnom tempu, u potpunosti razume pisani i slušani tekst, s lakoćom vlada materijom i veštinama.

Vrlo dobar 4- razume pitanja u normalnom govornom tempu, ali je potrebno ponekad nešto ponoviti, ne razume svaku pojedinost kod pisanog i slušanog sadržaja.

Dobar 3 - razume izlaganja i pitanja postavljena sporijim tempom, ponekad je nužno ponoviti i pojednostaviti neke delove rečenice, potrebno ga je usmeravati.

Dovoljan 2 - ima minimum razumevanja i napreduje uz pomoć nastavnika koji ga vodi kroz materiju, ima teškoća u razumevanju izlaganja, jedva shvata uz objašnjenja i pojednostavljenja, slabo razume pisanu i govornu materiju.

Nedovoljan 1 - ne razume usmena izlaganja, slušani ni pisani sadržaj ni uz pomoć nastavnika.

- **Merila za element „Govorne sposobnosti“:**

Odličan 5 – učenik slobodno i bez oklevanja izražava svoje misli, aktivan je u razgovoru i nema većih gramatičkih grešaka.

Vrlo dobar 4 - učenik govori uglavnom pravilno, ali se izražava sa manjim gramatičkim greškama koje ne utiču na razumevanje smisla rečenice; ponekad koristi reč ili frazu koja je neadekvatna i pogrešno je izgovora.

Dobar 3 - učenik može da komunicira, ima skroman rečnik, smisao izrečenog je ponekad nejasan zbog gramatičkih grešaka i netačnog reda reči, ali je razumljiv. Učenik ima delimičnih teškoća u čitanju, izgovoru i intonaciji.

Dovoljan2- učenik pravi velike i česte greške u razgovoru i izgovoru što otežava ono što želi da kaže; retko nalazi prave reči i fraze, teško se izražava, a njegov oskudan rečnik koristi polako i sa puno oklevanja uprkos velikoj pomoći nastavnika.

Nedovoljan 1 - učenik ne ume samostalno da se izražava, jedva koristi najosnovniji vokabular, ima poteškoća u čitanju, izgovoru i intonaciji. Nije savladao ni najosnovnije gramatičke strukture pa je smisao izrečenog nejasan i nerazumljiv.

- **Merila za element „Sposobnost pismenog izražavanja“:**

Odličan 5- učenik može u pisanoj formi da izrazi svoje misli samostalno i bez većih gramatičkih i pravopisnih problema; redovno izvršava sve pisane domaće zadatke, ima dobru tehniku rešavanja testova i uspešan je u tome.

Vrlo dobar 4 - učenik u pisanoj formi izražava svoje misli uglavnom samostalno uz poneke gramatičke i pravopisne greške; gotovo redovno ima sve pisane domaće zadatke; ima vrlo dobar rezultat na testu i proverama znanja.

Dobar 3 - učenik ne može bez pomoći da izrazi svoje misli pisanim putem i pravi česte i veće pravopisne i gramatičke greške; delimično radi domaće zadatke; uglavnom ostvaruje prosečan rezultat na testu i proverama znanja.

Dovoljan 2 - učenik nije sposoban samostalno da se pismeno izrazi, pravi učestale i ozbiljne pravopisne i gramatičke greške; neredovno radi domaće zadatke; postiže minimalan uspeh na testovima i proverama znanja.

Nedovoljan 1 - pravi krupne greške u pisanom izražavanju i u osnovnim gramatičkim oblicima, ne radi domaće zadatke gotovo uopšte, ne postiže minimalan broj bodova na testu i proverama znanja.

● **Merila za element „Jezičke zakonitosti- gramatika “:**

Odličan 5 - učenik vlada gramatičkim pravilima, potpuno ih razume i pravilno primenjuje u datom jezičkom kontekstu.

Vrlo dobar 4 - učenik razume i pravilno primenjuje naučena gramatička pravila, uz mestimične greške.

Dobar 3 - učenik delimično primenjuje naučena gramatička pravila uz greške.

Dovoljan 2- učenik prepoznaje gramatička pravila i povremeno ih minimalno primenjuje.

Nedovoljan 1-učenik ne prepoznaje gramatička pravila niti ume da ih primenjuje.

Ocenjivanje učenika od petog do osmog razreda vrši se:

- 1) Pisanim putem
- 2) Usmenim putem
- 3) Praćenjem aktivnosti na času i kroz izradu domaćih zadataka/projektnih aktivnosti

Oцена predstavlja objektivnu i pouzdanu meru napredovanja i razvoja učenika, kao i angažovanja učenika i njegove samostalnosti u radu.

Učenici 5. razreda imaju 1 pismeni zadatak u drugom polugodištu, a od 6. do 8.razreda jedan pismeni zadatak po polugodištu. Od 5. do 8. razreda učenici imaju i najmanje 1 pisanu proveru uz prethodnu najavu sadržaja programa nastave i učenja koji će se pismeno proveravati . Raspored pisanih provera dužih od 15 minuta upisuje se u dnevnik i objavljuje se za svako odeljenje na oglasnoj tabli škole i na zvaničnoj internet strani škole.Raspored može da se menja na predlog nastavnika, uz saglasnostodeljenjskog veća. Pisane provere postignuća u trajanju do 15 minuta mogu se obavljati bez prethodne najave i evidentiraju se u pedagoškoj dokumentaciji nastavnika radi praćenja postignuća učenika.

1) Pisane provere postignuća se ocenjuju na osnovu skale koja izražava odnos između procenta tačnih odgovora i odgovarajuće ocene:

86-100% ocena odličan (5)

70%-85% ocena vrlo dobar (4)

50%-69% ocena dobar (3)

30%-49% ocena dovoljan (2)

do 29 % ocena nedovoljan (1)

Skala može da varira u odnosu na postignuća učenika, ali ne više od 5%.

2) Ocena dobijena usmenim putem se formira na osnovu učenikovog odgovora ili izlaganja prema sledećoj brojčanoj skali:

Odličan (5) – Učenik u potpunosti razume planom i programom predviđene pojmove, reči i izraze i pokazuje izuzetno veliki stepen samostalnosti prilikom njihove primene u usmenom izražavanju. Uspešno koristi sve gramatičke elemente I konstrukcije i uočava najčešće izuzetke od pravila. Pravilno i samostalno izražajno čita. Učenik samostalno ostvaruje komunikaciju i razmenjuje sa sagovornicima

informacije u vezi sa poznatim temama, sadržajima i komunikativnim funkcijama. Na maternjem i stranom jeziku saopštava informaciju dobijenu od 3. lica u vezi sa poznatim temama u konkretnim komunikativnim situacijama. U potpunosti pokazuje sposobnost primene jezičkih veština i znanja u novim situacijama.

Vrlo dobar (4) – Učenik u velikoj meri razume planom i programom predviđene pojmove, reči i izraze i pokazuje veliki stepen samostalnosti prilikom njihove primene u usmenom izražavanju. Učenik razume jednostavne frekventne reči i izraze, a prilikom izražavanja koristi jednostavna jezička sredstva i konstrukcije u datim komunikativnim situacijama. U velikoj meri pravilno i samostalno izražajno čita.

Učenik u velikoj meri samostalno ostvaruje komunikaciju i razmenjuje sa sagovornicima informacije u vezi sa poznatim temama, sadržajima i komunikativnim funkcijama. U velikoj meri pokazuje sposobnost primene jezičkih veština i znanja u novim situacijama.

Dobar (3) – Učenik uglavnom razume planom i programom predviđene pojmove, reči i izraze uz delimičan stepen samostalnosti prilikom njihove primene u usmenom izražavanju. Učenik razume uglavnom jednostavnije, frekventnije reči i izraze, a prilikom izražavanja koristi jednostavnije jezička sredstva i konstrukcije u datim komunikativnim situacijama. Uglavnom pravilno čita. Učenik u dovoljnoj meri ostvaruje komunikaciju i razmenjuje sa sagovornicima kratke informacije u vezi sa poznatim temama, sadržajima i komunikativnim funkcijama. Pokazuje delimičnu sposobnost primene jezičkih veština i znanja u novim situacijama i logičkog povezivanja pojmova.

Dovoljan (2) – Učenik prepoznaje i razume planom i programom predviđene osnovne, najfrekventnije pojmove, reči i izraze uz mali stepen samostalnosti prilikom njihove primene u usmenom izražavanju. Učenik razume uglavnom najjednostavnije reči, kratke i jednostavne poruke i uputstva i koristi najjednostavnija jezička sredstva i konstrukcije u datim komunikativnim situacijama. Čita delimično pravilno i uz pomoć nastavnika. Učenik u maloj meri ostvaruje komunikaciju i razmenjuje sa

sagovornicima kratke informacije u vezi sa poznatim temama, sadržajima i komunikativnim funkcijama. Jezičke veštine i znanja su na nivou reprodukcije, uz povremenu minimalnu primenu.

Nedovoljan (1) – Učenik ne prepoznaje niti razume planom i programom predviđene osnovne pojmove, reči i izraze, ne ume da ih reprodukuje niti primeni u usmenom izražavanju. Učenik nije samostalan u radu i nije u stanju ni uz pomoć nastavnika da iskaže jednostavniju usmenu poruku. Jezičke veštine i znanja nisu ni na nivou prepoznavanja, bez sposobnosti reprodukcije i minimalne primene.

3) Aktivnost učenika prati se kontinuirano i vrednuje tokom cele školske godine. U aktivnost ulazi i redovnost/blagovremenost/tačnost izrade i donošenja domaćih zadataka, kao i redovno donošenje materijala potrebnog za rad na času. Stepenn samostalnosti u radu, stepenn angažovanja, inicijative, način ostvarivanja saradnje u procesu učenja sa drugim učenicima takođe se vrednuju kroz aktivnost.

Ocena iz aktivnosti može biti od značaja i za opšti uspeh učenika iz predmeta, najčešće u njegovu korist.

Ukoliko učenik ne pokazuje interesovanje za učešće u aktivnostima niti angažovanje, kao ni želju za napredovanjem, ocenjuje se ocenom nedovoljan (1).

Ocenjivanje/vrednovanje projektnih aktivnosti uglavnom ima motivacionu ulogu I vrednuje se u skladu sa pokazanim stepenom samostalnosti, aktivnosti i angažovanja kao i saradnje sa ostalim članovima grupe, izvođenja zaključaka na osnovu prikupljenih podataka i prezentovanja produkta projekta.

Ocenjivanje učenika po IOP-u

Učenik kome je potrebna dodatna podrška u obrazovanju ocenjuje se u odnosu na ostvarivanje ciljeva i standarda postignuća u toku savladavanja individualnog obrazovnog plana ili u odnosu na prilagođene standarde postignuća pri čemu se vrednuje i odnos učenika prema radu i postavljenim zadacima/zahtevima predmeta u skladu sa njegovim sposobnostima.

Ocenjivanje učenika po IOP-u 1 se vrši na osnovu angažovanja i stepena ostvarenosti postojećih standarda i očekivanih ishoda, uz prilagođavanje načina i postupka ocenjivanja.

Ocenjivanje učenika po IOP-u 2 se vrši na osnovu angažovanja i stepena ostvarenosti prilagođenih ciljeva i ishoda, uz prilagođavanje načina i postupka ocenjivanja.

Vrednovanje je usmereno na podsticanje učenika na aktivno učestvovanje u nastavi I vannastavnim aktivnostima, razvijanju njegovog samopouzdanja i osećaja napredovanja.

Pri evaluaciji učenika koji rade po IOP-u, primenjuje se individualni pristup u saradnji sa pedagoško-psihološkom službom škole.

KRITERIJUM OCENJIVANJA U NASTAVI NEMAČKOG JEZIKA

(drugi strani jezik od 5-8. razreda)

Stručno veće stranih jezika, nastavnica nemačkog jezika

Nastavnik tokom cele školske godine kontinuirano vodi evidenciju o napredovanju, angažovanju, postignućima i aktivnostima učenika na časovima.

PETI - OSMI RAZRED

Ocenjivanjem učenika od petog do osmog razreda obuhvaćeni su sledeći elementi:

- Razumevanje (pisanog/slušanog sadržaja)
- Govorne sposobnosti
- Sposobnosti pismenog izražavanja
- Jezičke zakonitosti – gramatika
- Merila za element, „Razumevanje“:

Odličan 5- učenik razume sagovornika i usmeno izlaže u normalnom tempu, u potpunosti razume pisani i slušani tekst, s lakoćom vlada materijom i veštinama.

Vrlo dobar 4- razume pitanja u normalnom govornom tempu, ali je potrebno ponekad nešto ponoviti, ne razume svaku pojedinost kod pisanog i slušanog sadržaja.

Dobar 3 - razume izlaganja i pitanja postavljena sporijim tempom, ponekad je nužno ponoviti i pojednostaviti neke delove rečenice, potrebno ga je usmeravati.

Dovoljan 2 - ima minimum razumevanja i napreduje uz pomoć nastavnika koji ga vodi kroz materiju, ima teškoća u razumevanju izlaganja, jedva shvata uz objašnjenja i pojednostavljenja, slabo razume pisanu i govornu materiju.

Nedovoljan 1 - ne razume usmena izlaganja, slušan ni pisan sadržaj ni uz pomoć nastavnika.

- Merila za element „Govorne sposobnosti“:

Odličan 5 - učenik slobodno i bez oklevanja izražava svoje misli, aktivan je u razgovoru, pravilnim izgovorom tečno izgovara rečenice i nema većih gramatičkih grešaka.

Vrlo dobar 4 - učenik govori pravilno, ali se izražava sa manjim gramatičkim greškama koje ne utiču na razumevanje smisla rečenice; ponekad koristi reč ili frazu koja je neadekvatna i pogrešno je izgovora.

Dobar 3 - učenik može da komunicira i ima skroman rečnik, smisao izrečenog je ponekad nejasan zbog gramatičkih grešaka i netačnog reda reči, ali je razumljiv.

Učenik ima delimičnih teškoća u čitanju, izgovoru i intonaciji.

Dovoljan 2 - učenik pravi velike i česte greške u razgovoru i izgovoru što otežava ono što želi da kaže; retko nalazi prave reči i fraze, teško se izražava, a njegov oskudan rečnik koristi polako i sa puno oklevanja uprkos velikoj pomoći nastavnika.

Nedovoljan 1 - učenik ne ume samostalno da se izražava, jedva koristi najosnovniji vokabular, ima poteškoća u čitanju, izgovoru i intonaciji. Nije savladao ni najosnovnije gramatičke strukture pa je smisao izrečenog nejasan i nerazumljiv.

- Merila za element „Sposobnost pismenog izražavanja“:

Odličan 5- učenik može u pisanoj formi izraziti svoje misli samostalno i bez većih gramatičkih i pravopisnih problema; redovno izvršava sve pisane domaće zadatke, ima dobru tehniku rešavanja testova i uspešan je u tome.

Vrlo dobar 4 - učenik u pisanoj formi izražava svoje misli samostalno uz poneke gramatičke i pravopisne greške; gotovo redovno ima sve pisane domaće zadatke; ima vrlo dobar rezultat na testu i proverama znanja.

Dobar 3 - učenik ne može bez pomoći da izrazi svoje misli pisanim putem i pravi česte i većepravopisne i gramatičke greške; delimično radi domaće zadatke; uglavnom ostvaruje prosečan rezultat na testu i proverama znanja.

Dovoljan 2 - učenik nije sposoban samostalno da se pismeno izrazi, pravi učestale i ozbiljne pravopisne i gramatičke greške; neredovno radi domaće zadatke; postiže minimalan uspeh na testovima i proverama znanja.

Nedovoljan 1- pravi krupne greške u pisanom izražavanju i u osnovnim gramatičkim oblicima, ne radi domaće zadatke gotovo uopšte, ne postiže minimalan broj bodova na testu i proverama znanja.

• Merila za element „Jezičke zakonitosti-gramatika“:

Odličan 5 - učenik vlada gramatičkim pravilima, potpuno ih razume i pravilno primenjuje u datom jezičkom kontekstu.

Vrlo dobar 4 - učenik razume i pravilno primenjuje naučena gramatička pravila, uz mestimične greške.

Dobar 3 - učenik delimično primenjuje naučena gramatička pravila uz greške.

Dovoljan 2- učenik prepoznaje gramatička pravila i povremeno ih minimalno primenjuje.

Nedovoljan 1-učenik ne prepoznaje gramatička pravila niti ume da ih primenjuje.

Ocenjivanje učenika od petog do osmog razreda je brojčano i vrši se:

- 1) Pisanim putem
- 2) Usmenim putem
- 3) Praćenjem aktivnosti na času i kroz izradu domaćih zadataka/projektnih aktivnosti

Oцена predstavlja objektivnu i pouzdanu meru napredovanja i razvoja učenika, kao i angažovanja učenika i njegove samostalnosti u radu.

Učenici 5. razreda imaju 1 pismeni zadatak u drugom polugodištu, a od 6. do 8.razreda jedan pismeni zadatak po polugodištu. Od 5. do 8. razreda učenici imaju i najmanje 1 pisanu proveru uz prethodnu najavu sadržaja programa nastave i učenja koji će se pismeno proveravati.

Raspored pisanih provera dužih od 15 minuta upisuje se u dnevnik i objavljuje se za svako odeljenje na oglasnoj tabli škole i na zvaničnoj internet strani škole. Raspored može da se menja na predlog nastavnika, uz saglasnost odeljenjskog veća. Pisane provere postignuća u trajanju do 15 minuta mogu se obavljati bez prethodne najave i evidentiraju se u pedagoškoj dokumentaciji nastavnika radi praćenja postignuća učenika.

1) Pisane provere postignuća se ocenjuju na osnovu skale koja izražava odnos između procenta tačnih odgovora i odgovarajuće ocene:

86-100% ocena odličan (5)

70%-85% ocena vrlo dobar (4)

50%-69% ocena dobar (3)

40%-49% ocena dovoljan (2)

do 39% ocena nedovoljan (1)

Skala može da varira u odnosu na postignuća učenika, ali ne više od 5%.

2) Ocena dobijena usmenim putem se formira na osnovu učenikovog odgovora ili izlaganja prema sledećoj brojčanoj skali:

Odličan (5) – Učenik u potpunosti razume planom i programom predviđene pojmove, reči i izraze i pokazuje izuzetno veliki stepen samostalnosti prilikom njihove primene u usmenom izražavanju. Uspešno koristi sve gramatičke elemente i konstrukcije i uočava najčešće izuzetke od pravila. U stanju je da samostalno iskaže usmenu poruku, ispriča lični doživljaj, prepriča sadržaj razgovora ili narativnog teksta. Pravilno i samostalno izražajno čita. Učenik samostalno ostvaruje komunikaciju i razmenjuje sa sagovornicima informacije u vezi sa poznatim temama, sadržajima i komunikativnim funkcijama. Na maternjem i stranom jeziku saopštava informaciju dobijenu od 3. lica u vezi sa poznatim temama u konkretnim i u konkretnim komunikativnim situacijama. U potpunosti pokazuje sposobnost primene jezičkih veština i znanja u novim situacijama.

Vrlo dobar (4) – Učenik u velikoj meri razume planom i programom predviđene pojmove, reči i izraze i pokazuje veliki stepen samostalnosti prilikom njihove primene u usmenom izražavanju. Učenik razume jednostavne frekventne reči i izraze, a prilikom izražavanja koristi jednostavna jezička sredstva i konstrukcije u datim komunikativnim situacijama.

U stanju je da uz manju pomoć nastavnika uspešno iskaže usmenu poruku, ispriča lični doživljaj, prepriča sadržaj razgovora ili narativnog teksta. U velikoj meri pravilno i samostalno izražajno čita. Učenik u velikoj meri samostalno ostvaruje komunikaciju i razmenjuje sa sagovornicima informacije u vezi sa poznatim temama, sadržajima i komunikativnim funkcijama. U velikoj meri pokazuje sposobnost primene jezičkih veština i znanja u novim situacijama.

Dobar (3) – Učenik uglavnom razume planom i programom predviđene pojmove, reči i izraze uz delimičan stepen samostalnosti prilikom njihove primene u usmenom izražavanju. Učenik razume uglavnom jednostavnije, frekventnije reči izraze, a prilikom izražavanja koristi jednostavnije jezička sredstva i konstrukcije u datim komunikativnim situacijama. Uglavnom pravilno čita. Delimično je u stanju da iskaže jednostavniju usmenu poruku, ispriča lični doživljaj, prepriča sadržaj razgovora ili narativnog teksta. Učenik u dovoljnoj meri ostvaruje komunikaciju i razmenjuje sa sagovornicima kratke informacije u vezi sa poznatim temama, sadržajima i komunikativnim funkcijama. Pokazuje delimičnu sposobnost primene jezičkih veština i znanja u novim situacijama i logičkog povezivanja pojmova.

Dovoljan (2) – Učenik prepoznaje i razume planom i programom predviđene osnovne, najfrekventnije pojmove, reči i izraze uz mali stepen samostalnosti prilikom njihove primene u usmenom izražavanju. Učenik razume uglavnom najjednostavnije reči, kratke i jednostavne poruke i uputstva i koristi najjednostavnija jezička sredstva i konstrukcije u datim komunikativnim situacijama. Čita delimično pravilno i uz pomoć nastavnika. Učenik je u stanju da isključivo uz pomoć nastavnika iskaže jednostavnu usmenu poruku, ispriča lični doživljaj, sadržaj razgovora ili narativnog teksta i to na nivou reprodukcije. Učenik u maloj meri ostvaruje komunikaciju i razmenjuje sa sagovornicima kratke informacije u vezi sa poznatim temama, sadržajima i komunikativnim funkcijama. Jezičke veštine i znanja su na nivou reprodukcije, uz povremenu minimalnu primenu.

Nedovoljan (1) – Učenik ne prepoznaje niti razume planom i programom predviđene osnovne pojmove, reči i izraze, ne ume da ih reprodukuje niti primeni u usmenom izražavanju. Učenik nije samostalan u radu i nije u stanju ni uz pomoć nastavnika da iskaže jednostavniju usmenu poruku, ispriča lični doživljaj, sadržaj razgovora ili narativnog teksta.

Učenik u nedovoljnoj meri ostvaruje komunikaciju i razmenjuje sa sagovornicima kratke informacije u vezi sa poznatim temama, sadržajima i komunikativnim funkcijama. Jezičke veštine i znanja nisu ni na nivou prepoznavanja, bez sposobnosti reprodukcije i minimalne primene.

3) Aktivnost učenika prati se kontinuirano i vrednuje tokom cele školske godine. U aktivnost ulazi i redovnost/blagovremenost/tačnost izrade i donošenja domaćih zadataka, kao i redovno donošenje materijala potrebnog za rad na času. Stepen samostalnosti u radu, stepen angažovanja, inicijative, način ostvarivanja saradnje u procesu učenja sa drugim učenicima takođe se vrednuju kroz aktivnost.

Ocena iz aktivnosti može biti od značaja i za opšti uspeh učenika iz predmeta, najčešće u njegovu korist.

Ukoliko učenik ne pokazuje interesovanje za učešće u aktivnostima niti angažovanje, kao ni želju za napredovanjem, ocenjuje se ocenom nedovoljan (1).

Ocenjivanje/vrednovanje projektnih aktivnosti uglavnom ima motivacionu ulogu i vrednuje se u skladu sa pokazanim stepenom samostalnosti, aktivnosti i angažovanja kao i saradnje sa ostalim članovima grupe, izvođenja zaključaka na osnovu prikupljenih podataka i prezentovanja produkta projekta.

Ocenjivanje učenika po IOP-u

Učenik kome je potrebna dodatna podrška u obrazovanju ocenjuje se u odnosu na ostvarivanje ciljeva i standarda postignuća u toku savladavanja individualnog obrazovnog plana ili u odnosu na prilagođene standarde postignuća pri čemu se vrednuje i odnos učenika prema radu i postavljenim zadacima/zahtevima predmeta u skladu sa njegovim sposobnostima.

Ocenjivanje učenika po IOP-u 1 se vrši na osnovu angažovanja i stepena ostvarenosti postojećih standarda i očekivanih ishoda, uz prilagođavanje načina i postupka ocenjivanja.

Ocenjivanje učenika po IOP-u 2 se vrši na osnovu angažovanja i stepena ostvarenosti prilagođenih ciljeva i ishoda, uz prilagođavanje načina i postupka ocenjivanja.

Vrednovanje je usmereno na podsticanje učenika na aktivno učestvovanje u nastavi i vannastavnim aktivnostima, razvijanju njegovog samopouzdanja i osećaja napredovanja. Pri evaluaciji učenika koji radepo IOP-u, primenjuje se individualni pristup u saradnji sa pedagoško-psihološkom službom škole.

Kriterijumi ocenjivanja - HEMIJA

Stručno veće prirodni nauka, nastavnici hemije

Ocenjivanje se obavlja uz uvažavanje učenikovih sposobnosti, stepena spretnosti i umešnosti.

Učenik sa izuzetnim sposobnostima, koji stiče obrazovanje i vaspitanje na prilagođen i obogaćen način primenom individualnog obrazovnog plana, ocenjuje se na osnovu ostvarenosti ciljeva i propisanih standarda postignuća, kao i na osnovu angažovanja.

Učenik koji ima teškoće u učenju usled socijalne uskraćenosti, smetnji u razvoju, invaliditeta i drugih razloga i kome je potrebna dodatna podrška u obrazovanju i vaspitanju, ocenjuje se na osnovu ostvarenosti ciljeva i standarda postignuća prema planu individualizacije ili u toku savladavanja individualnog obrazovnog plana.

Učenik u toku školske godine može dobiti ocene na osnovu:

- pismenih provera znanja – kontrolnih vežbi;
- usmenog ispitivanja;
- aktivnosti na času;
- domaćih zadataka;
- seminarskih radova.

Pismene provere znanja, osim petnaestominutnih provera, se najavljuju učenicima i održavaju prema unapred utvrđenom rasporedu.

Broj kontrolnih vežbi u toku školske godine zavisi od nedeljnog fonda časova nastavnog predmeta.

Petnaestominutne provere znanja ne moraju biti unapred najavljene. Rezultate petnaestominutne provere nastavnik upisuje u pedagošku svesku, a za izvođenje ocene su neophodne najmanje tri takve provere (izvodi se utvrđivanjem aritmetičke sredine ocena).

Usmeno ocenjivanje se obavlja putem neposrednog odgovaranja, uz poštovanje kriterijuma za ocenjivanje ili kroz prikupljanje više odgovora na kompleksnija pitanja ili zadatke ili putem referata i projekta, ukoliko za dati razred i datu školsku godinu budu planirani.

Pismeno ispitivanje se obavlja putem kontrolnih zadataka i testova. Pismene provere znanja u trajanju od 45 minuta se najavljuju, a 15 – to minutne provere znanja se ne moraju najavljivati. Tokom nastavne godine, učenička znanja će se iz nastavnog predmeta Hemija na ovaj način proveravati po utvrđenom rasporedu za svaku školsku godinu, uz obaveštavanje učenika i isticanje na sajtu škole. Za kontrolne zadatke brojevana ocena učeničkih znanja donosi se na osnovu skale izražene u procentima, u skladu sa preporukama za ocenjivanje:

postignuće na petnaestominutnom testu	ocena
100 % - 90 %	5
89 % - 80 %	4
79 % - 70 %	3
69 % - 60 %	2
59 % - 0 %	1
postignuće na kontrolnom zadatku	ocena
100 % - 85 %	5
84 % - 70 %	4
69 % - 55 %	3
54 % - 40 %	2
39 % - 0 %	1

Zaključna ocena ne može biti manja od aritmetičke sredine ocena.

Opis potrebnih znanja i veština za dobijanje ocene iz hemije:

1) učenik koji ostvaruje veoma značajan napredak u savladavanju programa predmeta i u potpunosti samostalno ispunjavanja zahteve koji su utvrđeni na osnovnom i srednjem nivou, kao i većinu zahteva sa naprednog nivoa posebnih standarda postignuća, odnosno zahteva koji su određeni individualnim obrazovnim planom i prilagođenim standardima postignuća, uz veoma visok stepen angažovanja, dobija ocenu *odličan (5)*

2) učenik koji ostvaruje značajan napredak u savladavanju programa predmeta i u potpunosti, samostalno, ispunjavanja zahteve koji su utvrđeni na osnovnom i srednjem nivou, kao i deo zahteva sa naprednog nivoa posebnih standarda postignuća uz manju pomoć nastavnika, odnosno zahteva koji su određeni individualnim obrazovnim planom i prilagođenim standardima postignuća, uz visok stepen angažovanja, dobija ocenu *vrlo dobar (4)*

3) učenik koji ostvaruje napredak u savladavanju programa predmeta i u potpunosti, samostalno ispunjavanja zahteve koji su utvrđeni na osnovnom i veći deo na srednjem nivou posebnih standarda postignuća, odnosno zahteva koji su određeni individualnim obrazovnim planom i prilagođenim standardima postignuća, uz angažovanje učenika, dobija ocenu *dobar (3)*

4) učenik koji ostvaruje minimalan napredak u savladavanju programa predmeta i ispunjavanja uz pomoć nastavnika zahteve koji su utvrđeni u većem delu osnovnog nivoa postignuća, odnosno zahteve koji su određeni individualnim obrazovnim planom i prilagođenim standardima postignuća i angažovanje učenika, dobija ocenu *dovoljan (2)*

5) učenik koji ne ostvaruje minimalan napredak u savladavanju programa predmeta i ni uz pomoć nastavnika ne ispunjavanja zahteve koji su utvrđeni na osnovnom nivou postignuća, dobija ocenu *nedovoljan (1)*.

Sledeći iskazi opisuju šta učenik zna, ume i može da uradi na **osnovnom nivou** u svakoj oblasti.

1. Oblast OPŠTA HEMIJA

HE.1.1.1. da pravi razliku između elemenata, jedinjenja i smeša iz svakodnevnog života, na osnovu njihove složenosti

HE.1.1.2. o praktičnoj primeni elemenata, jedinjenja i smeša iz sopstvenog okruženja, na osnovu njihovih svojstava

HE.1.1.3. na osnovu kojih svojstava supstance mogu da se razlikuju, kojim vrstama promena supstance podležu, kao i da se pri promenama ukupna masa supstanci ne menja

HE.1.1.4. da su čiste supstance izgrađene od atoma, molekula i jona, i te čestice međusobno razlikuje po naelektrisanju i složenosti građe

HE.1.1.5. tip hemijske veze u molekulima elemenata, kovalentnim i jonskim jedinjenjima

HE.1.1.6. kvalitativno značenje simbola najvažnijih hemijskih elemenata, hemijskih formula najvažnijih predstavnika klasa neorganskih i organskih jedinjenja, i kvalitativno značenje hemijskih jednačina reakcija oksidacije

HE.1.1.7. šta su rastvori, kako nastaju i primere rastvora u svakodnevnom životu

HE.1.1.8. značenje sledećih termina: supstanca, smeša, rastvor, rastvaranje, element, jedinjenje, atom, molekul, jon, kovalentna veza, jonska veza, oksidacija, oksid, kiselina, baza, so, indikator

HE.1.1.9. zagreva supstancu na bezbedan način

HE.1.1.10. izmeri masu, zapreminu i temperaturu supstance

HE.1.1.11. sastavi aparaturu i izvede postupak ceđenja

HE.1.1.12. u jednostavnim ogledima ispita svojstva supstanci (agregatno stanje, miris, boju, magnetna svojstva, rastvorljivost), kao i da ta svojstva opiše

2. Oblast NEORGANSKA HEMIJA

HE.1.2.1. osnovna fizička i hemijska svojstva nemetala i metala (agregatno stanje, provodljivost toplote i elektriciteta i reakciju sa kiseonikom)

HE.1.2.2. vezu između svojstava nemetala i metala i njihove praktične primene

HE.1.2.3. da prepozna metale (Na, Mg, Al, Fe, Zn, Cu, Pb, Ag, Au) na osnovu njihovih fizičkih i hemijskih svojstava

HE.1.2.4. da na osnovu formule imenuje osnovne klase neorganskih jedinjenja

HE.1.2.5. primere oksida, kiselina, baza i soli u svakodnevnom životu kao i praktičnu primenu ovih jedinjenja

HE.1.2.6. osnovna fizička i hemijska svojstva oksida, kiselina, baza i soli

HE.1.2.7. utvrdi osnovna fizička svojstva oksida (agregatno stanje, boja, miris)

HE.1.2.8. dokaže kiselobazna svojstva supstanci pomoću indikatora

HE.1.2.9. ispita rastvorljivost soli

HE.1.2.10. bezbedno rukuje supstancama, posuđem i priborom

1. Oblast ORGANSKA HEMIJA

HE.1.3.1. formule, nazive i funkcionalne grupe najvažnijih ugljovodonika, alkohola, karbonilnih jedinjenja, karboksilnih kiselina i estara

HE.1.3.2. osnovna fizička i hemijska svojstva ugljovodonika, alkohola, karbonilnih jedinjenja, karboksilnih kiselina i estara

HE.1.3.3. praktični značaj ugljovodonika, alkohola, karbonilnih jedinjenja, karboksilnih kiselina i estara u svakodnevnom životu

2. Oblast BIOHEMIJA

HE.1.4.1. da navede fizička svojstva (agregatno stanje i rastvorljivost) masti i ulja, ugljenih hidrata, proteina

HE.1.4.2. primere i zastupljenost masti i ulja, ugljenih hidrata i proteina u namirnicama

3. Oblast HEMIJA ŽIVOTNE SREDINE

HE.1.5.1. značaj bezbednog postupanja sa supstancama, načine njihovog pravilnog skladištenja, a sa ciljem očuvanja zdravlja i životne sredine

Sledeći iskazi opisuju šta učenik zna, ume i može da uradi na **srednjem** nivou u svakoj oblasti.

1. Oblast OPŠTA HEMIJA

HE.2.1.1. kako tip hemijske veze određuje svojstva supstanci (temperature topljenja i ključanja, kao i rastvorljivost supstanci)

HE.2.1.2. značenje termina: materija, homogena smeša, heterogena smeša, analiza i sinteza, neutralizacija, supstitucija, adicija, anhidrid, izomer, izotop

HE.2.1.3. šta je zasićen, nezasićen i prezasićen rastvor

HE.2.1.4. da sastavlja formule najvažnijih predstavnika klasa neorganskih i organskih jedinjenja, i jednačine hemijskih reakcija neutralizacije i supstitucije

HE.2.1.5. izabere najpogodniji način za povećanje brzine rastvaranja supstance (povećanjem temperature rastvarača, usitnjavanjem supstance, mešanjem)

HE.2.1.6. promeni koncentraciju rastvora dodavanjem rastvorene supstance ili rastvarača (razblaživanje i koncentrovanje)

HE.2.1.7. u ogledima ispituje svojstva supstanci i podatke o supstancama prikazuje tabelarno ili šematski

HE.2.1.8. izračuna procentni sastav jedinjenja na osnovu formule i masu reaktanata i proizvoda na osnovu hemijske jednačine, to jest da pokaže na osnovu izračunavanja da se ukupna masa supstanci ne menja pri hemijskim reakcijama

HE.2.1.9. izračuna masu rastvorene supstance i rastvarača, na osnovu procentnog sastava rastvora i obrnuto

HE.2.1.10. napravi rastvor određenog procentnog sastava

1. Oblast NEORGANSKA HEMIJA

HE.2.2.1. na osnovu naziva oksida, kiselina, baza i soli sastavi formulu ovih supstanci

HE.2.2.2. piše jednačine hemijskih reakcija sinteze i analize binarnih jedinjenja

HE.2.2.3. eksperimentalnim putem ispita rastvorljivost i hemijsku reakciju oksida sa vodom

HE.2.2.4. ispita najvažnija hemijska svojstva kiselina (reakcija sa karbonatima i metalima)

2. Oblast ORGANSKA HEMIJA

HE.2.3.1. piše jednačine hemijskih reakcija sagorevanja ugljovodonika i alkohola

3. Oblast BIOHEMIJA

HE.2.4.1. najvažnije uloge masti i ulja, ugljenih hidrata i proteina u živim organizmima Sledeći iskazi opisuju šta učenik zna, ume i može da uradi na **naprednom** nivou u svakoj oblasti.

1. Oblast OPŠTA HEMIJA

HE.3.1.1. razliku između čistih supstanci (elemenata i jedinjenja) i smeša, na osnovu vrsta čestica koje ih izgrađuju

HE.3.1.2. kako je praktična primena supstanci povezana sa njihovim svojstvima

HE.3.1.3. da su svojstva supstanci i promene kojima podležu uslovljene razlikama na nivou čestica

HE.3.1.4. strukturu atoma, molekula i jona, koje ih elementarne čestice izgrađuju i kako od njihovog broja zavisi naelektrisanje atoma, molekula i jona

HE.3.1.5. zavisnost rastvorljivosti supstance od prirode supstance i rastvarača

HE.3.1.6. značenje sledećih termina: esterifikacija, saponifikacija

HE.3.1.7. na osnovu svojstava sastojaka smeše da izabere i izvede odgovarajući postupak za njihovo razdvajanje

HE.3.1.8. da osmisli eksperimentalni postupak prema zadatom cilju/problemu/pitanju za istraživanje, da beleži i prikazuje rezultate tabelarno i grafički, formuliše objašnjenje/a i izvede zaključak/e

HE.3.1.9. da izračuna procentualnu zastupljenost neke supstance u smeši, da izvodi stehiometrijska izračunavanja koja obuhvataju reaktant u višku i odnos mase i količine supstance

1. Oblast NEORGANSKA HEMIJA

HE.3.2.1. da su fizička i hemijska svojstva metala i nemetala određena strukturom njihovih atoma/molekula

HE.3.2.2. hemijska svojstva oksida (reakcije sa vodom, kiselinama, hidroksidima)

HE.3.2.3. da opšta svojstva kiselina zavise od njihove strukture (reakcija sa hidroksidima, metalima, karbonatima, bikarbonatima i baznim oksidima)

HE.3.2.4. da opšta svojstva baza zavise od njihove strukture (reakcije sa kiselinama i sa kiselim oksidima)

HE.3.2.5. da fizička i hemijska svojstva soli zavise od njihove strukture HE.3.2.6.

izvede reakciju neutralizacije

2. Oblast ORGANSKA HEMIJA

HE.3.3.1. hemijske reakcije ugljovodonika, alkohola, karbonilnih jedinjenja, karboksilnih kiselina i estara

HE.3.3.2. vidove praktične primene ugljovodonika, alkohola, karbonilnih jedinjenja, karboksilnih kiselina i estara na osnovu svojstava koja imaju

HE.3.3.3. piše jednačine hemijskih reakcija ugljovodonika, alkohola, karbonilnih jedinjenja, karboksilnih kiselina i estara

3. Oblast BIOHEMIJA

HE.3.4.1. osnovu strukture molekula koji čine masti i ulja, ugljene hidrate i proteine

HE.3.4.2. osnovna hemijska svojstva masti i ulja (saponifikaciju i hidrolizu), ugljenih hidrata i proteina

EKSPERIMENT (Zajednička oblast za predmete prirodnih nauka: Biologiju, Fiziku i Hemiju)

U oblasti EKSPERIMENT na osnovnom nivou učenik/učenica na osnovnom nivou ume da:

HE.1.6.1. bezbedno rukuje osnovnom opremom za eksperimentalni rad i supstancama

HE.1.6.2. izvede eksperiment prema datom uputstvu

U oblasti EKSPERIMENT na srednjem nivou učenik/učenica na srednjem nivou ume da:

HE.2.6.1. prikupi podatke posmatranjem i merenjem, i da pri tom koristi odgovarajuće instrumente

HE.2.6.2. tabelarno i grafički prikaže rezultate posmatranja ili merenja HE.2.6.3.

izvodi jednostavna uopštavanja i sistematizaciju rezultata

U oblasti EKSPERIMENT na naprednom nivou učenik/učenica na naprednom nivou ume da:

HE.3.6.1. prepozna pitanje/problem koje se može eksperimentalno istražiti

HE.3.6.2. postavi hipoteze

HE.3.6.3. planira i izvede eksperiment za testiranje hipoteze

HE.3.6.4. donese relevantan zaključak na osnovu rezultata dobijenih u eksperimentalnom radu
Kriterijumi ocenjivanja za osnovnu školu

Kriterijumi ocenjivanja – MATERNJI JEZIK

ODLIČAN (5)

Književnost

Učenik čita sa razumevanjem različite vrste književnih dela (i ostale tipove tekstova) i **potpuno samostalno** ume da :

- 1) opiše svoj doživljaj
- 2) **samostalno ume** da odredi književni rod i vrstu
- 3) analizira elemente kompozicije (stih, strofa; fabula, poglavlje, epizoda; čin, scena, pojavai sl.)
- 4) zna karakteristike narodne i autorske književnosti i **ume samostalno** da ih pronade i dokaže u konkretnom tekstu
- 5) **potpuno** usvaja stilske figure, prepoznaje ih u tekstu i ume da ih koristi u usmenom i pismenom izražavanju (personifikacija, poređenje, kontrast onomatopeja , epitet, metafora, simbol, slovenska antiteza, hiperbola, apostrofa)
- 6) **potpuno usvaja** književne termine i pojmove i prepoznaje ih u tekstu
- 7) argumentovano brani postavljene teze tokom interpretacije književnog teksta, **povezuje i primenjuje** stečena znanja na novim tekstovima (tema, poruka, glavni i sporedni motivi, osobine likova, vrednovanje postupaka likova, uzročno-posledično nizanje motiva)
- 8) kritički se osvrće na pročitani tekst, ima razvijene sposobnosti da procenjuje, **samostalan je i lako** dolazi do rešenja
- 9) redovno čita domaću lektiru i učestvuje u interpretaciji
- 10) na časovima je **uvek aktivan** i učestvuje u analizi novih tekstova, **čita više** od onog što je zadato i služi se ostalim izvorima znanja.

Jezik

Učenik **u potpunosti** sa razumevanjem usvaja nastavne sadržaje iz gramatike i na primerima pokazuje da **ume potpuno samostalno da primeni** stečena znanja:

- 1) razlikuje vrste i podvrste reči
- 2) razlikuje kategorije roda, broja i padeža reči koje imaju deklinaciju, funkcije i značenja padeža;
- 3) određuje rečenične članove;
- 4) razlikuje glagolska vremena i gramatičke kategorije glagola
- 5) određuje komunikativnu i predikatsku rečenicu,
- 6) određuje naporedne odnose među rečeničnim članovima i nezavisnim rečenicama
- 7) određuje vrstu i službu zavisnih rečenica

8) prepoznaje osobine kongruencije

9) određuje akcenat u rečima

10) **zna** pravopisna pravila i **dosledno ih samostalno primenjuje** u pisanim radovima. Uspešno piše po diktatu (**do 3 greške**) i **ume samostalno** da tačnim rečenicama odgovori na pitanja (pitanja otvorenog tipa).

11) U **potpunosti pravilno** izgovara glasove i naglašava reči, intonira rečenicu i razgovetno čita naglas.

Jezička kultura

Govornu poruku izgovara **potpunom i pravilnom rečenicom** i **vrlo uspešno** samostalno govori napamet odabrane odlomke ili književne tekstove, priča, prepričava i opisuje i **pokazuje logičnu i emocionalnu izražajnost** u svim oblicima govornih vežbi (i na teme iz svakodnevnog života i o doživljaju književnog dela). Pismeni radovi su sadržajno razrađeni, tačno napisani, kompozicijski utemeljeni, **zanimljivi, kreativni i maštoviti**. Samostalno pronalazi tražene informacije u tekstu. **Potpuno samostalno** navodi sinonime i antonime.

VRLO DOBAR (4)

Književnost

Učenik čita sa razumevanjem različite vrste književnih dela (i ostale tipove tekstova) i **uglavnom samostalno** ume da :

1) opiše svoj doživljaj

2) **uglavnom samostalno ume** da odredi književni rod i vrstu

3) analizira elemente kompozicije (stih, strofa; fabula, poglavlje, epizoda; čin, scena, pojava i sl.)

4) zna karakteristike narodne i autorske književnosti i **ume uglavnom samostalno** da ih pronade i dokaže u konkretnom tekstu

5) **uglavnom** usvaja stilske figure, prepoznaje ih u tekstu i ume da ih koristi u usmenom i pismenom izražavanju (personifikacija, poređenje, kontrast onomatopeja, epitet, metafora, simbol, slovenska antiteza, hiperbola, apostrofa)

6) **potpuno usvaja** književne termine i pojmove i prepoznaje ih u tekstu

7) argumentovano brani postavljene teze tokom interpretacije književnog teksta, **povezuje i primenjuje** stečena znanja na novim tekstovima (tema, poruka, glavni i sporedni motivi, osobine likova, vrednovanje postupaka likova, uzročno-posledično nizanje motiva)

8) kritički se osvrće na pročitani tekst, ima razvijene sposobnosti da procenjuje, **uglavnom je samostalan** i dolazi do rešenja

9) redovno čita domaću lektiru i učestvuje u interpretaciji

10) na časovima je **aktivan** i učestvuje u analizi novih tekstova, **često čita više** od onog što je zadato i služi se ostalim izvorima znanja.

Jezik

Učenik u **gotovo** potpunosti sa razumevanjem usvaja nastavne sadržaje iz gramatike i na primerima pokazuje da ume **uglavnom bez greške** da primeni stečena znanja :

- 1) razlikuje vrste i podvrste reči
- 2) razlikuje kategorije roda, broja i padeža reči koje imaju deklinaciju, funkcije i značenja padeža;
- 3) određuje rečenične članove;
- 4) razlikuje glagolska vremena i gramatičke kategorije glagola
- 5) određuje komunikativnu i predikatsku rečenicu,
- 6) određuje naporedne odnose među rečeničnim članovima i nezavisnim rečenicama
- 7) određuje vrstu i službu zavisnih rečenica
- 8) prepoznaje osobine kongruencije
- 9) **zna** pravopisna pravila i **dosledno ih samostalno** primenjuje u pisanim radovima. Uspešno piše po diktatu (**do 6 greške**) i ume samostalno da tačnim rečenicama odgovori na pitanja (pitanja otvorenog tipa).
- 10) prepoznaje akcenat u rečima
- 11) **u potpunosti pravilno izgovara** glasove i naglašava reči, intonira rečenicu i razgovetno čita naglas.

Jezička kultura

Govornu poruku izgovara potpunom i pravilnom rečenicom i **uspešno** samostalno govori napamet odabrane odlomke ili književne tekstove, priča, prepričava i opisuje i **uglavnom** pokazuje logičnu i emocionalnu izražajnost u svim oblicima govornih vežbi (i na teme iz svakodnevnog života i o doživljaju književnog dela). Pismeni radovi su sadržajno razrađeni, **uglavnom** tačno napisani, kompozicijski utemeljeni. Samostalno pronalazi tražene informacije u tekstu. **Samostalno** navodi

DOBAR (3)

Književnost

Učenik čita različite vrste književnih dela (i ostale tipove tekstova)

- 1) **delimično** ume da opiše svoj doživljaj
- 2) **Samostalno ume** da odredi književni rod i **traži pomoć** pri određivanju vrste
- 3) uz **podsticaj određuje** neke elemente kompozicije.
- 4) zna karakteristike narodne i autorske književnosti.
- 5) **zna definicije** stilskih figura, **uz pomoć nastavnika ili vršnjaka prepoznaje** ih u tekstu
- 6) **delimično** usvaja književne termine i pojmove
- 7) **ponekad učestvuje** u interpretaciji .
- 8) **u većini slučajeva** čita domaću lektiru i **ponekad** učestvuje u interpretaciji.
- 9) na časovima je **katkad** aktivan i **retko koristi** dodatne izvore znanja

Jezik

- 19 Učenik **ume da definiše** nastavne sadržaje iz gramatike (navedene uz ocene 5 i 4)
- 2) **pamti ih i reprodukuje** ali **ne uči redovno**, pa **greši** u primeni stečena znanja
- 3) **zna** pravopisna pravila i **delimično** ih primenjuje u pisanim radovima.
- 4) delimično uspešno piše po diktatu (**do 9 grešaka**)
- 5) ume da odgovori na pitanja ali rečenice nisu gramatički i pravopisno tačne (pitanja otvorenog tipa)
- 6) pravilno izgovara glasove i **ponekad greši** u naglašavanju reči, intoniranju rečenice i čitanju naglas.

Jezička kultura

Govornu poruku, odabrane odlomke ili književne tekstove koji se uče napamet, prepričava i opisuje **uz pomoć** nastavnika u svim oblicima govornih vežbi (i na teme iz svakodnevnog života i o doživljaju književnog dela). Pismeni radovi su **delimično** sadržajno razrađeni, **delimično** tačno napisani, kompozicijski utemeljeni. **Uz pomoć** pronalazi tražene informacije u tekstu i navodi sinonime i antonime.

DOVOLJAN (2)

Književnost

- 1) učenik loše čita različite vrste književnih dela (i ostale tipove tekstova)
- 2) **ponekad delimično** ume da opiše svoj doživljaj
- 3) **ponekad uz pomoć ume** da odredi književni rod i **stalno traži pomoć** pri određivanju vrste
- 4) uz **podsticaj retko određuje** neke elemente kompozicije.
- 5) **razlikuje** narodnu od autorske književnosti
- 6) **prepoznaje** neke književnoteorijske pojmove **uz podsticaj i pomoć**
- 7) u **većini slučajevane** čita domaću lektiru i **retko** učestvuje u interpretaciji
- 8) na časovima je **retko** aktivan.

Jezik

- 1) učenik **retko ume definiše** nastavne sadržaje iz gramatike (nabrojane u ocenama 5 i 4), **delimično ih pamti i reprodukuje** ali **retko uči pa ne ume** primeni stečena znanja
- 2) **pravi** veće pravopisne i gramatičke **greške**
- 3) potrebna je stalna pomoć nastavnika.
- 4) uglavnom pravilno izgovara glasove i **uglavnom greši** u naglašavanju reči, intoniranju rečenice i čitanju naglas.

Jezička kultura

Retko uspeva da formuliše govornu poruku, da kaže odabrane odlomke ili književne tekstove koji se uče napamet, da prepričava i opisuje i **pored pomoći** nastavnika u svim oblicima govornih vežbi (i na teme iz svakodnevnog života i o doživljaju književnog dela). Pismeni radovi su **logički nepovezani i sadržajno siromašni ali u vezi sa temom, imaju dosta većih pravopisnih, gramatičkih i stilskih grešaka**, ali poštuje formu

NEDOVOLJAN (1)

Književnost

Učenik **nema razvijeno interesovanje** za čitanje i ni uz dobru motivaciju i pomoć **ne učestvuje** u interpretaciji. Nema osnovna književnoteorijska znanja a zbog lošeg čitanja ne razume tekst. **Ne čita** domaću lekturu i **ne učestvuje** u interpretaciji. Na časovima je **neaktivan**.

Jezik

Učenik **nije usvojio** nastavne sadržaje iz gramatike, **ne prepoznaje gramatičke kategorije**. Nema predznanja pa **teško prati** nastavu, **pasivan i nezainteresovan**. **Ne prihvata pomoć** ni savete nastavnika.

Jezička kultura

Ne uspeva da formuliše govornu poruku, da kaže odabrane odlomke ili književne tekstove koji se uče napamet, da prepričava i opisuje i **pored pomoći** nastavnika u svim oblicima govornih vežbi (i na teme iz svakodnevnog života i o doživljaju književnog dela). Pismeni radovi su **logički nepovezani i sadržajno siromašni i nisu u vezi sa temom, ne poštuju pravopisnu i gramatičku normu. Teško se izražava** a tehnika čitanja **ne zadovoljava**.

Sumativno (brojčano) ocenjivanje:

- U toku polugodišta učenik će imati najmanje dve ocene na kontrolnim zadacima, dve ocene iz pismenih zadataka, najmanje jednu ocenu na usmenom odgovaranju, jednu ocenu na diktatu ili pravopisnoj vežbi

Elementi formativnog ocenjivanja (po pravilu u pedagoškoj evidenciji): usmeni odgovori, pismene provere do petnaest minuta, angažovanje (stepen razvijenosti učeničke kompetencije, aktivnost na času, uspešnost u grupnom radu, izrada plakata/panoa, seminarski radovi, pp prezentacija...), domaći zadaci, odnos prema radu.

Kriterijumi vrednovanja kontrolnih zadataka:

Kontrolni zadaci (najavljeni) sadrže pitanja iz čitanja i razumevanja pročitano, književnosti, gramatike i pravopisa. Zadaci su strukturirani na osnovu tri nivoa znanja (osnovni, srednji i napredni).

0% - 40% = nedovoljan (1)

41% - 55% = dovoljan (2)

56% - 70% = dobar (3)

71% - 85% = vrlo dobar (4)

86% - 100% = odličan (5)

Napomena – za polugodišnje i godišnje testove, kriterijum ocenjivanja za ocenu dovoljan (2) je od 30% do 55%.

Kriterijumi ocenjivanja – TEHNIKA I TEHNOLOGIJA

U skladu sa Pravilnikom o ocenjivanju učenika u osnovnom obrazovanju i vaspitanju za predmet tehnika i tehnologija sačinjeni su kriterijumi ocenjivanja i vrednovanja postignuća učenika. Ocenjivanje (formativno i sumativno) učenika odvija se kontinuirano tokom trajanja školske godine.

Učenik u toku školske godine može dobiti ocene na osnovu:

- usmene provere znanja,
- aktivnosti na času,
- izrade tehničkih crteža,
- izrade praktičnih radova,
- izrade prezentacija, panoa, referata,
- praktičnog rada na računaru,
- petnaestominutne (kratke) pismene provere znanja,
- povezivanje teorijskih znanja sa praktičnim radom i svakodnevnim životom.

Aktivnost, angažovanost i postignuti nivo znanja učenika vrednuju se na svakom času.

Različiti praktični radovi vrednuju se na osnovu :

- složenosti rada,
- samostalnosti pri izradi rada,
- primene mera zaštite na radu,
- pravilnog korišćenja različitih alata i pribora,
- preciznosti prenošenja mera sa crteža na materijal,
- preciznost izrade delova i završne obrade,
- funcionalnosti i/ili estetske vrednosti rada,
- motivisanosti učenika tokom izrade rada...

Učenik koji potpuno samostalno ostvaruje ciljeve i zadatke osnovnog i srednjeg nivoa, kao i zahteve naprednog nivoa pri čemu je vrlo motivisan u svom radu ocenjuje se ocenom **odličan (5)**.

Učenik koji samostalno savladava zahteve osnovnog i srednjeg nivoa, kao i deo zahteva naprednog nivoa i motivisan je u svom radu ocenjuje se ocenom **vrlo dobar (4)**.

Učenik koji samostalno savladava zahteve osnovnog nivoa, kao i veći deo zadataka srednjeg nivoa i prosečno je angažovan u svom radu ocenjuje se ocenom **doobar (3)**.

Učenik koji tek uz pomoć nastavnika savladava zahteve osnovnog nivoa i prosečno je angažovan i motivisan u svom radu ocenjuje se ocenom **dovoljan (2)**.

Učenik koji ni uz pomoć nastavnika ne savladava zahteve osnovnog nivoa i nije angažovan i motivisan u svom radu ocenjuje se ocenom **nedovoljan (1)**.

Petnaestominutne pismene provere znanja su najavljene i uglavnom se realizuju u dogovoru sa učenicima (kada su učenici najmanje opterećeni). Sadrže najčešće 10-15 pitanja gde dominiraju pitanja tipa: tačno-netačno, zaokruži tačan odgovor, poveži pojmove i dopuni rečenicu (jednom ili dve reči).

Učeniku se ocenjuju sledeće kategorije zasebno, dok sve zajedno čine zaključnu ocenu.

- Usmeno izlaganje i razumevanje gradiva – (2-4 ocene u toku školske godine)
- Sveska učenika - (2-3 ocene u toku školske godine)
- Aktivnost učenika - (2-3 ocene u toku školske godine)
- Praktični deo: izrada modela i maketa - (4-8 ocena u toku školske godine)
- Grafički radovi (creteži) - (2-3 ocene u toku školske godine)
- Prezentacije - (2-3 ocene u toku školske godine)
- Učenik se ocenjuje i na osnovu : izlaganja i predstavljanja (izložba radova, rezultati istraživanja, poster, dizajnerska rešenja i dr.), učešća u debati i diskusiji, učešća u različitim oblicima grupnog rada, rada na projektima- (2 – 4 ocene u toku školske godine).

Na osnovu pravilnika o ocenjivanju, učenik u toku prvog i drugog polugodišta mora biti najmanje po četiri puta ocenjen. Zaključna ocena se dobija kao aritmetička sredina svih dobijenih ocena u 1. i u 2. polugodištu tekuće školske godine.

Bez obzira na način ocenjivanja, učeniku pre unošenja ocene u esdnevnik ili pedagošku svesku ocena mora biti obrazložena. Ukoliko učenik nije zadovoljan ocenom ima mogućnost da ocenu popravi pre prenošenja ocene u pedagošku svesku ili esdnevnik.

Kriterijumi ocenjivanja – INFORMATIKA I RAČUNARSTVO

Učenik mora da ima najmanje 2 ocene. Učenici se ocenjuju usmeno i kroz praktičan rad. Uzima se u obzir njihovo angažovanje, aktivnosti, završavanje zadataka u predviđenom roku i njihov odnos prema radu. Svaku ocenu (oblast) učenici mogu da poprave i zaključna ocena se izvodi na osnovu aritmetičke sredine svih ocena u toku polugodišta.

Ostvarivanje ishoda u samostalnom radu, kao i odnos prema radu, zalaganje i aktivnost učenika:

Ocenu odličan (5) dobija učenik koji:

- učenik koji u potpunosti usvojio osnovna, proširena i produbljena znanja, umenja i veštine,
- uočava bitno, logički povezuje činjenice i pojmove, samostalno zaključuje, kritički rasuđuje,
- samostalno izvršava dodeljene zadatke i primenjuje stečena znanja i veštine iz oblasti Računarstva i informatike (Informaciono-komunikacione tehnologije, Digitalna pismenost, Računarstvo)

Ocenu vrlo dobar (4) dobija učenik koji:

- učenik koji u potpunosti usvojio osnovna znanja, umenja i veštine i više od polovine proširenih i produbljenih znanja,
- uočava bitno, logički povezuje činjenice i pojmove, uz malu pomoć nastavnika dolazi do zaključka,
- kritički rasuđuje, samostalno izvršava dodeljene zadatke i primenjuje stečenaznanja i veštine iz oblasti Računarstva i informatike (Informaciono- komunikacione tehnologije, Digitalna pismenost, Računarstvo)

Ocenu dobar (3) dobija učenik koji:

- učenik koji je u celini usvojio osnovna znanja, umenja i veštine, i polovinu proširenih znanja, umenja i veština, a prema programu predmeta,
- da uz pomoć nastavnika shvati značenje naučenih sadržaja, objašnjenja i da ih povezuje, uz pomoć nastavnika uočava bitno,
- uz pomoć nastavnika izvršava dodeljene zadatke i primenjuje stečena znanja i veštine iz oblasti Računarstva i informatike (Informaciono-komunikacione tehnologije, Digitalna pismenost, Računarstvo) - dobija ocenu dobar

Ocenu dovoljan (2) dobija učenik koji:

- učenik koji je usvojio osnovna znanja, umenja i veštine, prema programu predmeta, učenik ispoljava poteškoće u analizi činjenica, podataka, njihovom uopštavanju i zaključivanju,
- ima teškoća u usmenom i pismenom izražavanju,
- ne snalazi se u novim situacijama,
- uz veliku pomoć nastavnika izvršava dodeljene zadatke i primenjuje stečena znanja i veštine iz oblasti Računarstva i informatike (Informaciono- komunikacione tehnologije, Digitalna pismenost, Računarstvo) - dobija ocenudovoljan (2);

Ocenu nedovoljan (1) dobija učenik koji:

- učenik koji ni uz pomoć nastavnika nije savladao osnovno znanje, umeće i veštine, dobija ocenu nedovoljan (1).

Bez obzira na način ocenjivanja, učeniku pre unošenja ocene u esdnevnik ili pedagošku svesku ocena mora biti obrazložena. Ukoliko učenik nije zadovoljan ocenom ima mogućnst da ocenu popravi pre prenošenja ocene u pedagošku svesku ili esdnevnik.

Kriterijumi ocenjivanja – LIKOVNA KULTURA

Ocenjivanje iz predmeta likovna kultura obavlja se polazeći od učeničkih sposobnosti, stepena spretnosti i umešnosti. Ukoliko učenik nema razvijene posebne sposobnosti, prilikom ocenjivanja uzima se u obzir individualno napredovanje u odnosu na sopstveno prethodno postignuće, mogućnosti i angažovanje učenika u nastavnom procesu.

Rad sa učenicima sa izuzetnim sposobnostima je prilagođen i obogaćen primenom individualnog obrazovnog plana i ocenjuje se na osnovu ostvarenosti ciljeva i propisanih standarda postignuća, kao i na osnovu angažovanja.

Ocenjivanje učenika može biti sumativno i formativno i treba biti kontinuirano. Formativne ocene nastavnik beleži u svoju pedagošku svesku i elektronski dnevnik, podrazumeva aktivnosti/angažovanje učenika na svakom času, praćenja napredka i samostalnosti u radu, saradnja sa drugim učenicima, učestvovanje na konkursima/ takmičenjima...

Sumativno ocenjivanje jeste vrednovanje učenika na kraju jedne teme / oblasti i ocena je brojčana.

Učenici se ocenjuju praktično-likovni radovi, izrada prezentacija; usmeno- za usvojena znanja iz oblasti likovne kulture (osnovni pojmovi); za donošenje ili nedonošenje pribora (za nedonošenje pribora na čas učenik dobija jedan minus. Tri minusa (za tri nedelje) učenik dobija ocenu 1).

Praktičan rad predstavlja likovni rad učenika u različitim tehnikama vizuelnih umetnosti.

Rad podrazumeva pripremu za čas, kompletan pribor, angažovanje, diskusiju, kritičko mišljenje, ideju, kreativnost, skiciranje i praktičan rad (crtanje, slikanje, vajanje...). Likovni rad se ocenjuje brojčanom ocenom od 1 do 5.

Učenik treba da ima minimum 4 ocene u polugodištu u 5. razredu i minimum 2 ocene od 6. do 8. razreda.

Brojčano ocenjivanje uspeha učenika iz predmeta obavlja se na osnovu sledećih kriterijuma:

Ocena odličan 5:

- učenik ostvaruje veoma značajan napredak u savladavanju programa predmeta u potpunosti samostalno ispunjavanje zahteva koji su utvrđeni na osnovnom i srednjem nivou, kao i većinu zahteva sa naprednim nivoima posebnih standarda postignuća, odnosno zahteva koji su određeni individualnim obrazovnim planom i prilagođenim standardima postignuća, uz veoma visok stepen angažovanja
- učenik bira adekvatna sredstva, materijale, tehniku, postupak pomoću kojih će najbolje realizovati zadatak temu i svoju ideju
- samostalno, na kreativan i maštovit način realizuje zadatak
- primenjuje znanja o likovnim elementima za postizanje određenih efekata

-koristi tačne termine iz vizuelnih umetnosti primerene uzrastu i sadržaju kada obrazlaže svoj rad.

-opisuje potrebna znanja i veštine koje su neophodne u zanimanjima vezanim za vizuelne umetnosti.

-koristi druga mesta i izvore npr. biblioteka, internet....da bi proširio svoja znanja

-razume međusobnu povezanost i uticaj umetnosti i drugih oblasti života

-analizira odabrana umetnička dela u odnosu na vreme nastanka i prema kulturnoj pripadnosti, opisuje osnovne karakteristike i nameru umetnika

Ocena vrlo dobar 4:

-učenik koji ostvaruje značajan napredak u savladavanju programa predmeta u potpunosti, samostalno, ispunjavanje zahteva koji su utvrđeni na osnovnom i srednjem nivou, kao i deo zahteva sa naprednim nivoima posebnih standarda postignuća uz manju pomoć nastavnika, odnosno zahteva koji su određeni individualnim obrazovnim planom i prilagođenim standardima postignuća, uz visok stepen angažovanja

- učenik na zanimljiv način istražuje i obrađuje materijal

-poznaje i koristi u svom radu izražajne mogućnosti klasičnih i savremenih medija , tehnika i materijala vizuelnih umetnosti

-odabira adekvatan sadržaj da bi predstavio neku ideju ili koncept

-poznaje mesta i izvore gde može da proširi svoja znanja vezana za vizuelne umetnosti, npr muzej,galerija , atelje , umetnička radionica

-zna nekoliko primera primene vizuelnih umetnosti u svakodnevnom životu

-locira odabrana umetnička dela u istorijski i društveni kontekst

-koristi tačne termine, npr. tekstura , ritam , oblik....kada obrazlaže svoj rad i radove drugih.

Ocena dobar 3:

-učenik koji ostvaruje napredak u savladavanju programa predmeta u potpunosti, samostalno ispunjavanje zahteva koji su utvrđeni na osnovnom i većem delu na srednjem nivou posebnih standarda postignuća, odnosno zahteva koji su određeni individualnim obrazovnim planom i prilagođenim standardima postignuća, uz angažovanje učenika -daje stereotipna rešenja

-minimalno eksperimentiše sa materijalom

- vidan je pokušaj ali kriterijumi delimično ispoštovani

-opisuje svoj rad i radove drugih npr. iskazuje utisak

-opisuje razlike koje uočava na umetničkim radovima iz različitih zemalja , kultura i perioda

-zna da navede različita zanimanja za koja su potreba znanja i veštine stečeni učenjem u vizuelnim umetnostima , npr. kostimograf, dizajner , arhitekta....

Ocena dovoljan 2:

-učenik koji ostvaruje minimalan napredak u savladavanju programa predmeta i ispunjavanje uz pomoć nastavničkih zahteva koji su utvrđeni u već delu osnovnog nivoa postignuća, odnosno zahteva koji su određeni individualnim obrazovnim planom i prilagođenim standardima postignuća i angažovanja učenika

-ispoštovani osnovni zahtevi

- sposoban je da završi crtež do kraja makar ispoštovan samo jedan deo postavljenih zahteva

-razlikuje i koristi u svom radu osnovne medije,materijale i tehnike vizuelnih umetnosti.

-učenik navodi karakteristike svog rada i nije u stanju da objasni šta je želeo da postigne

-opisuje svoj rad i radove drugih

Ocena nedovoljan 1:

-učenik koji ne ostvaruje minimalan napredak u savladavanju programa predmeta i ni uz pomoć nastavnika ne ispunjava zahteve koji su utvrđeni na osnovnom nivou postignuća

-nije angažovan ni malo u procesu nastave -ne prepoznaje i ne razume ključne pojmove

-ne primenjuje odgovarajuće postupke u rešavanju jednostavnih problemskih zadataka

-ne donosi pribor

Napomena: svaka ocena se može popraviti. Učenici dobijaju i korekturu tokom stvaralačkog procesa,a prilikom ocenjivanja radova savet za poboljšanje rada i ocene.

Kriterijumi ocenjivanja – MUZIČKA KULTURA

Nastava muzičke kulture podrazumeva učešće svih učenika, a ne samo onih koji imaju muzičke predispozicije. Ovo je polazna tačka prilikom određivanja kriterijuma ocenjivanja.

Način provere i ocena treba da podstiču učenika da napreduje i aktivno učestvuje u svim vidovima muzičkih aktivnosti.

Učenik treba da ima minimum 4 ocene u polugodištu u 5. razredu i minimum 2 ocene od 6. do 8. razreda.

Ocenjivanje može biti sumativno i formativno i mora biti kontinuirano. Sumativno: kroz savladavanje muzičkih veština (sviranje na dečijem instrumentu, taktiranje...), kreativna primena znanja kroz različite aktivnosti (stvaralaštvo, prezentacije...) i kratke usmene provere naučenog sadržaja (kviz pitanja...). Formativno podrazumeva praćenje aktivnosti/angažovanje učenika na svakom času, odnos učenika prema radu, angažovanje učenika u grupnim radovima, učestvovanje na priredbama, takmičenjima... Nastavnik svoja zapažanja vodi u elektronskom dnevniku rada i svojoj pedagoškoj svesci.

Brojčano ocenjivanje uspeha učenika iz predmeta obavlja se na osnovu sledećih kriterijuma:

1) ocenu odličan (5) dobija učenik koji:

- ostvaruje veoma značajan napredak u ostvarivanju programa predmeta u potpunosti samostalno ispunjavanje zahteva koji su utvrđeni na osnovnom i srednjem nivou, kao i većinu zahteva sa naprednim nivoima posebnih standarda postignuća, odnosno zahteva koji su određeni individualnim obrazovnim planom i prilagođenim standardima postignuća, uz veoma visok stepen angažovanja
- kontinuirano pokazuje zainteresovanost
- samostalno i na kreativan način savladava muzičke veštine
- analizira slušana dela i obrazlaže svoja zapažanja
- primenjuje znanja, uključujući i metodološka, u složenim i nepoznatim situacijama

2) ocenu vrlo dobar (4) dobija učenik koji:

- koji ostvaruje značajan napredak u savladavanju programa predmeta u potpunosti, samostalno, ispunjavanje zahteva koji su utvrđeni na osnovnom i srednjem nivou, kao i deo zahteva sa naprednim nivoima posebnih standarda postignuća uz manju pomoć nastavnika, odnosno zahteva koji su određeni individualnim obrazovnim planom i prilagođenim standardima postignuća, uz visok stepen angažovanja
- kontinuirano pokazuje zainteresovanost i uvažava preporuke za napredovanje i primenjuje ih
- uspešno i samostalno savlađuje muzičke veštine
- ume da analizira slušano delo i kritički je prosuđuje

- povezuje sadržaje muzičkih zadataka i koncepte iz različitih oblasti sa situacijama iz života

3) ocenu dobar (3) dobija učenik koji:

- koji ostvaruje napredak u savladavanju programa predmeta u potpunosti, samostalno ispunjavanje zahteva koji su utvrđeni na osnovnom i većem delu na srednjem nivou posebnih standarda postignuća, odnosno zahteva koji su određeni individualnim obrazovnim planom i prilagođenim standardima postignuća
- pokazuje srednji stepen angažovanja i slabije primenjuje preporuke za napredovanje
- muzičke veštine savlađuje uz pomoć nastavnika
- analizira slušano delo ugledajući se na model (uz demonstraciju)
- organizuje i tumači zadatke uz manju pomoć nastavnika

4) ocenu dovoljan (2) dobija učenik koji:

- koji ostvaruje minimalan napredak u savladavanju programa predmeta i ispunjavanje uz pomoć nastavničkih zahteva koji su utvrđeni u već delu osnovnog nivoa postignuća, odnosno zahteva koji su određeni individualnim obrazovnim planom i prilagođenim standardima postignuća
- pokazuje minimalan stepen angažovanja
- muzičke veštine savladava samo delimično i uvek uz pomoć nastavnika
- zaključke o slušanom delu iznosi isključivo uz pomoć nastavnika
- primenjuje odgovarajuće postupke i procedure u rešavanju jednostavnih problemskih situacija u poznatom kontekstu

5) ocenu nedovoljan (1) dobija učenik koji:

- koji ne ostvaruje minimalan napredak u savladavanju programa predmeta i ni uz pomoć nastavnika ne ispunjava zahteve koji su utvrđeni na osnovnom nivou postignuća
- nije angažovan ni malo u procesu nastave
- ne poznaje i ne razume ključne pojmove i informacije i ne prepoznaje ih čak ni uz pomoć nastavnika
- nije usvojio odgovarajuću terminologiju
- ne primenjuje odgovarajuće postupke i procedure u rešavanju jednostavnih problemskih situacija u poznatom kontekstu
- ne želi da pokuša da realizuje minimalno čak ni uz podršku nastavnika

Kriterijumi ocenjivanja - FIZIKA

Učenici od šestog do osmog razreda se iz fizike ocenjuju na tri načina:

1. pismeno,
2. usmeno,
3. na osnovu aktivnosti na času.

Usmeno odgovaranje

Učenici uvek treba da budu pripremljeni za usmeni odgovor. Mogu biti ispitivani svakog časa, s tim što imaju pravo jednom u toku polugodišta na izvinjenje i to pre početka časa, ukoliko procene da nisu spremni za odgovaranje. Izvinjenje se ne može iskoristiti kada nastavnik prozove učenika, već isključivo pre. Ocena se upisuje u dnevnik. Učenici mogu popravljati svoje usmene odgovore.

Kontrolne vežbe

Kontrolne vežbe izvodiće se prema unapred utvrđenom planu koji će biti istaknut na sajtu škole. Ocena se upisuje u dnevnik.

U tabeli su istaknuti kriterijumi za ocenjivanje kontrolne vežbe:

ocena	procenat	obrazovni nivo	obrazovni nivo
1	0-29%		
2	30%-49%	osnovni nivo	prepoznavanje
3	50%-69%	srednji nivo	reprodukcija
4	70%-85%	srednji nivo	razumevanje
5	86%-100%	napredni nivo	primena

Aktivnost učenika

U aktivnosti učenika spadaju kratki usmeni odgovori na času prilikom obnavljanja ili obrade nove lekcije, izrada domaćih zadataka, rad laboratorijskih vežbi, kratki projekti, petnaestominutne provere, izrada crteža i prezentacija. Nastavnik svaki čas prati aktivnosti

učenika i blagovremeno beleži u svoju pedagošku svesku. Na taj način nastavnik formativno ocenjuje učenika. Celokupna aktivnost učenika može biti izražajna sumativnom ocenom u dnevniku.

Petnaestominutne provere

Ovakav vid provere ne mora biti unapred najavljen. Služi kao povratna informacija učeniku i nastavniku o postignuću učenika, utiče na ocenu iz aktivnosti i može se uzeti u obzir prilikom utvrđivanja zaključne ocene.

Školska sveska

Nastavnik može da oceni radnu svesku učenika na kraju polugodišta/školske godine. Nastavnik ocenjuje: sadržaj sveske, urednost, crteže, dodatne tekstove...

Kriterijumi za vrednovanje grupnog rada

Grupni rad	Elementi procene zadatka sa pokazateljima		
Nivo postignuća	Rad u grupi	Poznavanje tematike	Razmena, povezivanje i primena ideja
<i>kompletno</i>	Učenik saraduje sa članovima grupe, uvažava njihove potrebe kako bi se zadatak što uspešnije obavio.	Učenik poseduje znanja, aktivno podstiče razmenu ideja i znanja sa članovima grupe i uvažava njihove ideje.	Učenik razmenjuje ideje sa drugima i primenjuje ideje za rešavanje zadatka.
<i>delimično</i>	Učeniku je potrebna pomoć kako bi saradivao sa članovima grupe.	Učenik poseduje izvesna znanja i malo sudeluje u razmeni ideja.	Učeniku je potrebna pomoć u primeni ideja u rešavanju zadatka
<i>ništa</i>	Učenik je neuspešan kad radi u grupi.	Učenik omalovažava mišljenje ostalih članova u timu.	Učenik ne doprinosi zajedničkom radu.

Prema *Pravilniku o ocenjivanju učenika u osnovnom obrazovanju i vaspitanju* - „Službeni glasnik RS” broj 34 od 17.maja 2019.

Vrsta, nivo i obim znanja i angažovanje učenika ocenjuju se tako da ocenu:

odličan (5) dobija učenik koji u potpunosti pokazuje sposobnost transformacije znanja i primene u novim situacijama; lako logički povezuje činjenice i pojmove; samostalno izvodi zaključke koji se zasnivaju na podacima; rešava probleme na nivou stvaralačkog mišljenja i u potpunosti kritički rasuđuje; pokazuje izuzetnu samostalnost uz izuzetno visok stepen aktivnosti i angažovanja.

vrlo dobar (4) dobija učenik koji u velikoj meri pokazuje sposobnost primene znanja i logički povezuje činjenice i pojmove; samostalno izvodi zaključke koji se zasnivaju na podacima; rešava pojedine probleme na nivou stvaralačkog mišljenja i u znatnoj meri kritički rasuđuje; pokazuje veliku samostalnost i visok stepen aktivnosti i angažovanja.

dobar (3) dobija učenik koji u dovoljnoj meri pokazuje sposobnost upotrebe informacija u novim situacijama; u znatnoj meri logički povezuje činjenice i pojmove; većim delom samostalno izvodi zaključke koji se zasnivaju na podacima i delimično samostalno rešava pojedine probleme; u dovoljnoj meri kritički rasuđuje; pokazuje delimični stepen aktivnosti i angažovanja.

dovoljan (2) dobija učenik koji znanja koja je ostvario su na nivou reprodukcije, uz minimalnu primenu; u manjoj meri logički povezuje činjenice i pojmove i isključivo uz podršku nastavnika izvodi zaključke koji se zasnivaju na podacima; ponekad je samostalan u rešavanju problema i u nedovoljnoj meri kritički rasuđuje; pokazuje manji stepen aktivnosti i angažovanja.

nedovoljan (1) dobija učenik koji znanja koja je ostvario nisu ni na nivou prepoznavanja i ne pokazuje sposobnost reprodukcije i primene; ne izvodi zaključke koji se zasnivaju na podacima; kritički ne rasuđuje; ne pokazuje interesovanje za učešće u aktivnostima niti angažovanje.

• **Zaključna ocena** utvrđuje se na kraju prvog i drugog polugodišta, na osnovu svih pojedinačnih ocena (*najmanje četiri ocene tokom polugodišta) koje su unete u dnevnik od početka školske godine.

Zaključna ocena ne može da bude veća od najveće pojedinačne ocene upisane u dnevnik, dobijene bilo kojom tehnikom provere znanja.

Zaključna ocena na polugodištu ne uzima se u obzir prilikom utvrđivanja aritmetičke sredine na kraju drugog polugodišta.

Opis potrebnih znanja i veština za dobijanje ocene iz fizike:

Ocena odličan (5)

- Učenik primenjuje znanja, uključujući i metodološka, u složenim i nepoznatim situacijama;
- Samostalno i na kreativan način objašnjava i kritički razmatra složene sadržinske celine i informacije; procenjuje vrednost teorija, ideja i stavova;
- Bira, povezuje i vrednuje različite vrste i izvore podataka
- Formuliše pretpostavke, proverava ih i argumentuje rešenja, stavove i odluke;
- Rešava probleme koji imaju i više rešenja, vrednuje i obrazlaže rešenja i primenjene postupke;

- Izražava se na različite načine (usmeno, pisano, grafički, praktično, i dr.), uključujući i korišćenje informacionih tehnologija i prilagođava komunikaciju i način prezentacije različitim kontekstima;
- Samostalno izvršava složene radne zadatke poštujući standardizovanu proceduru, zahteve bezbednosti i očuvanja okoline, pokazuje inicijativu i prilagođava izvođenje, način rada i sredstva novim situacijama;
- Doprinosi grupnom radu produkcijom ideja, inicira i organizuje podelu zadataka; uvažava mišljenja drugih članova grupe i pomaže im u realizaciji njihovih zadataka, posebno u situaciji „zastoja” u grupnom radu; fokusiran je na zajednički cilj grupnog rada i preuzima odgovornost za realizaciju produkata u zadatom vremenskom okviru;
- Utvrđuje prioritete i rizike i na osnovu toga planira i organizuje kratkoročne i dugoročne aktivnosti i određuje potrebno vreme i resurse;
- Kontinuirano pokazuje zainteresovanost i odgovornost prema sopstvenom procesu učenja, uvažava preporuke za napredovanje i realizuje ih.
- Učenik reprodukuje gradivo, razume, nadograđuje stečena znanja.
- Samostalno obrazlaže sadržaj navodeći i svoje primere, rešava i složene probleme i zadatke. Odlično poznaje fizičke pojave, izvodi zaključke na osnovu fizičkih pojava koje je video ili zamislio, povezuje podatke sa grafika i drugih vizuelizacija, koreliše stečena znanja sa sadržajima drugih predmeta.
- Može prenositi svoja znanja drugima i sigurno i jasno izlaže sopstvene stavove o problematici.

Ocena vrlo dobar (4)

- Logički organizuje i samostalno tumači složene sadržinske celine i informacije;
- Povezuje sadržaje i koncepte iz različitih oblasti sa situacijama iz života;
- Poređi i razvrstava različite vrste podataka prema više kriterijuma istovremeno;
- Zauzima stavove na osnovu sopstvenih tumačenja i argumenata;
- Ume da analizira problem, izvrši izbor odgovarajuće procedure i postupaka u rešavanju novih problemskih situacija;
- Izražava se na različite načine (usmeno, pisano, grafički, praktično, i dr.), uključujući i korišćenje informacionih tehnologija i prilagođava komunikaciju zadatim kontekstima;
- Samostalno izvršava složene radne zadatke prema standardizovanoj proceduri, bira pribor i alate u skladu sa zadatkom i zahtevima bezbednosti i očuvanja zdravlja i okoline;
- Planira dinamiku rada, organizuje aktivnosti u grupi, realizuje sopstvene zadatke imajući na umu planirane zajedničke produkte grupnog rada;
- Planira i organizuje kratkoročne i dugoročne aktivnosti, utvrđuje prioritete i određuje potrebno vreme i resurse;
- Kontinuirano pokazuje zainteresovanost za sopstveni proces učenja, uvažava preporuke za napredovanje i uglavnom ih realizuje.
- U stanju je da nadogradi stečena znanja. Sadržaj obrazlaže samostalno, koristi zadate primere i samostalno rešava probleme i zadatke. Poznaje oznake fizičkih veličina, povezuje zadate podatke, retko ne može da reši složene probleme i zadatke, nije samostalan u rešavanju najtežih zadataka.

- Prilikom izrade računskih zadataka snalazi se i rešava i zadatke koji su sasvim novi, uz povezivanje svih stečenih znanja iz svih školskih predmeta., korišćenjem već viđenih i rešenih zadataka.

Ocena dobar (3)

- Razume i samostalno objašnjava osnovne pojmove i veze između njih;
- Razvrstava različite vrste podataka u osnovne kategorije prema zadatom kriterijumu;
- Ume da formuliše svoje stavove, procene i odluke i objasni način kako je došao do njih;
- Bira i primenjuje odgovarajuće postupke i procedure u rešavanju problemskih situacija u poznatom kontekstu;
- Ume jasno da iskaže određeni sadržaj u skladu sa zahtevom i na odgovarajući način (usmeno, pismeno, grafički, praktično, i dr.), uključujući korišćenje informacionih tehnologija;
- Samostalno izvršava rutinske radne zadatke prema standardizovanoj proceduri, koristeći pribor i alate u skladu sa zahtevima bezbednosti i očuvanja zdravlja i okoline;
- Izvršava dodeljene zadatke u skladu s ciljevima, očekivanim produktima i planiranom dinamikom rada u grupi; uvažava članove tima i različitost ideja;
- Planira i organizuje kratkoročne aktivnosti i određuje potrebno vreme i resurse;
- Pokazuje zainteresovanost za sopstveni proces učenja, uvažava preporuke za napredovanje i delimično ih realizuje.
- Učenik reprodukuje i razume osnovne fizičke pojmove, razume sadržaj, ali je površan u njegovoj primeni.
- Sadržaj može obrazložiti koristeći zadate primere, ali uz intervenciju nastavnika.
- Poznaje osnovne fizičke formule, samostalno rešava zadatke srednje težine, i probleme.
- Ume da reši računске zadatke koji su slični zadacima rađenim na redovnoj nastavi.
- Ponekad greši prilikom samostalnog rešavanja složenih problema ili zadataka.
- Povezuje podatke prikazane graficima, slikama ili tablicama i interpretira ih samostalno.
- Jasno izlaže sadržaje ali je nejasan u argumentaciji.

Ocena dovoljan (2)

- Poznaje i razume ključne pojmove i informacije i povezuje ih na osnovu zadanog kriterijuma;
- Usvojio je odgovarajuću terminologiju;
- Zaključuje direktno na osnovu poređenja i analogije sa konkretnim primerom;
- Sposoban je da se opredeli i iskaže stav;
- Primenjuje odgovarajuće postupke i procedure u rešavanju jednostavnih problemskih situacija u poznatom kontekstu;
- Ume jasno da iskaže pojedinosti u okviru određenog sadržaja, držeći se osnovnog zahteva i na odgovarajući način (usmeno, pismeno, grafički, praktično, i dr.), uključujući i korišćenje informacionih tehnologija;
- Uz instrukcije izvršava rutinske radne zadatke prema standardizovanoj proceduri, koristeći pribor i alate u skladu sa zahtevima bezbednosti i očuvanja zdravlja i okoline;
- Izvršava dodeljene zadatke isključivo na zahtev i uz podršku ostalih članova grupe; uvažava članove tima i različitost ideja;

- Planira i organizuje kratkoročne aktivnosti na osnovu zadatih uslova i resursa;
- Povremeno pokazuje zainteresovanost za sopstveni proces učenja, a preporuke za napredovanje realizuje uz stalno praćenje.
- Učenik reprodukuje i prepoznaje osnovne pojmove: pazume sadržaj, ali ne zna da ga primeni ni obrazloži na nepoznatim zadacima.
- Poznae osnovne fizičke formule, ali često greši prilikom samostalnog rešavanja čak i jednostavnih problema i zadataka.
- Prepoznaje podatke prikazane graficima, slikama ili u tabelama ali ih ne može u potpunosti samostalno interpretirati, već mu je potrebna pomoć nastavnika.
- Argumentuje površno i nesigurno pa je nejasan i u izlaganju gradiva.

Ocena nedovoljan (1)

- Učenik koji ne ispunjava kriterijume za ocenu dovoljan (2) i ne pokazuje zainteresovanost za sopstveni proces učenja, niti napredak.
- Učenik ne prepoznaje osnovne fizičke pojmove, ili ih samo može nabrojati.
- Ne pokazuje razumevanje sadržaja ni uz pomoć nastavnika i nije u stanju samostalno da ga reprodukuje.
- Ne može samostalno da rešava najprostije računске zadatke.

Kriterijumi ocenjivanja - MATEMATIKA

Na sednici stručnog veća MATEMATIKE, održanog u četvrtak, 14.09.2023. godine, jedna od tačaka dnevnog reda bila je: Usaglašavanje kriterijuma ocenjivanja i donet je sledeći zaključak:

Kriterijumi ocenjivanja sačinjeni su u skladu sa ciljevima i ishodima propisanih Planom i programom nastave i učenja predmeta, opštim standardima postignuća – obrazovni standardi za kraj obaveznog obrazovanja i uz poštovanje Pravilnika o ocenjivanju učenika u osnovnom obrazovanju i vaspitanju.

Elementi ocenjivanja iz matematike:

Za ocenu (5) su: -potpuna sposobnost primene stečenog znanja;

-logičko povezivanje činjenica i pojmova;

-samostalnost pri izvođenju zaključaka;

-rešavanje problema;

-samostalnost i visok stepen aktivnosti.

Za ocenu (4) su: -sposobnost primene znanja u velikoj meri;

-logičko povezivanje činjenica i pojmova;

-rešavanje pojedinih zadataka i problema;

-samostalnost pri izvođenju zaključaka.

Za ocenu (3) su: -sposobnost primene znanja u dovoljnoj meri da se upotrebi;

-logičko povezivanje činjenica i pojmova u znatnoj meri;

-delimična samostalnost kod rešavanja zadataka;

-delimičan stepen aktivnosti na času.

Za ocenu (2) su: -reprodukcija stečenog znanja uz minimalnu primenu;

-logičko povezivanje činjenica u manjoj meri i uz podršku nastavnika;

-rešavanje zadataka uz pomoć nastavnika;

-manji stepen aktivnosti na času.

Za ocenu (1) su: -neprepoznavanje gradiva;

-nepazivanje sposobnosti reprodukcije i primene gradiva;

-neozvođenje zaključaka;

-nazainteresovanost na času.

Učenik u toku školske godine dobija ocene na osnovu:

1.pismenih provera znanja (kontrolnih vežbi, pismenih zadataka);

2.usmenog ispitivanja;

3.aktivnosti na času;

4.domaćih zadataka

Kada su u pitanju pismene provere znanja, skala koja izražava odnos između procenta tačnih odgovora i odgovarajuće ocene je sledeći:

Od 86% - 100% - odličan (5)

Od 70% - 85% - vrlo dobar (4)

Od 50% - 69% - dobar (3)

Od 30% - 49% - dovoljan (2)

Od 0% - 29% - nedovoljan (1)

U zavisnosti od težine testa dozvoljena su odstupanja od $\pm 5\%$.

Pored brojčanog, nastavnici će vršiti i formativno ocenjivanje. Prilikom formativnog ocenjivanja nastavnik mora da:

- redovno prati i ocenjuje napredovanje učenika;
- prati ostvarivanje ishoda i standarda postignuća;
- prati angažovanje učenika;
- prati vladanje učenika.

Kriterijumi ocenjivanja – ISTORIJA I GEOGRAFIJA

Praćenje razvoja, napredovanja i ostvarenosti postignuća učenika u toku školske godine, obavlja se formativnim i sumativnim ocenjivanjem.

U toku polugodišta učenici se ocenjuju na tri načina:

1. usmeno
2. pismeno
3. na osnovu aktivnosti na času

Učenik može biti ocenjen tokom svakog dela časa i na svim tipovima časa. Ocena je javna sa obrazloženjem. Ocena se beleži u pedagošku svesku i unosi u dnevnik.

Ocene na pismenim proverama(izražene u procentima):

0-29% (nedovoljan 1)

30-49% (dovoljan 2)

50-69% (dobar 3)

70-85% (vrlo dobar 4)

86-100% (odličan 5)

Pismena provera postignuća učenika-obavlja se u toku oba polugodišta. Učenik će imati najmanje jednu ocenu u polugodištu na pismenoj proveri dužem od 15 minuta. Ocene su javne i učenik ima pravo na uvid u svoj rad. Pismene provere duže od 15 minuta se najavljene, ocene se upisuju u dnevnik u roku od osam dana od dana provere. Realizuje se na kraju nastavne teme, a prema planu predmetnog nastavnika.

Provera kartografske pismenosti-ostvaruje se usmenim i pismenim putem predstavljanjem geografskih/istorijskih objekata na raznim kartama.

Usmena provera postignuća učenika-obavlja se u toku oba polugodišta. Najmanje jedna ocena treba da bude na osnovu usmene provere postignuća učenika.

KRITERIJUMI ZA OCENJIVANJE

Ocenu **odličan (5)** dobija učenik:

- 1) Koji je u celini usvojio osnovna, proširena i produbljena znanja i veštine, a prema programu predmeta,
- 2) Čija su znanja i veštine na nivou razumevanja i samostalne primene u srodnim i novim okolnostima odnosno koji; uočava bitno, lako odvaja pojedinačno, opšte i posebno radi uopštavanja, logički povezuje činjenice i pojmove, samostalno zaključuje na osnovu datih podataka, kritički rasuđuje, poseduje bogat rečnik i lako se sadržajno usmeno i pismeno izražava, ispoljava kreativnu aktivnost na većini časova tog predmeta,
- 3) Bira, povezuje i vrednuje različite vrste i izvore podataka,
- 4) Samostalno izvršava složene radne zadatke, pokazuje inicijativu i prilagođava izvođenje, način rada i sredstva novim situacijama,
- 5) Rešava probleme koji imaju više rešenja, vrednuje i obrazlaže rešenja,
- 6) Doprinosi grupnom radu, inicira i organizuje podelu uloga i zadataka, uvažava mišljenja drugih članova grupe i pomaže im u realizaciji njihovih zadataka posebno u situaciji zastoja u grupnom radu, fokusiran je na zajednički cilj grupnog rada i preuzima odgovornost za realizaciju produkata u zadatom vremenskom okviru
- 7) Uočava bitno,
- 8) Rukuje sredstvima i tehnikama rada na nivou samostalne i stvaralačke primene u različitim okolnostima.

Ocenu **vrlo dobar (4)** dobija učenik:

- 1) Koji je u celini usvojio osnovna, proširena i produbljena znanja i veštine, a prema programu predmeta,
- 2) Čija su znanja i veštine na nivou samostalne reprodukcije, razumevanja i primene,
- 3) Uočava bitno, lako razume, zaključuje i reprodukuje činjenice, date definicije i zakonitosti,
- 4) Kritički analizira postojeće činjenice i formuliše pravila, lako se izražava usmeno i pismeno,
- 5) Ispoljava aktivnost na većini časova, samostalno uz pomoć nastavnika praktično primenjuje znanja i veštine u istim i sličnim situacijama, ispoljava interesovanja i upornost u savlađivanju predviđenih sadržaja programa,
- 6) Rukuje sredstvima i tehnikama rada na nivou samostalne primene,
- 7) Kontinuirano pokazuje zainteresovanost za sopstveni proces učenja,
- 8) Samostalno izvršava složene radne zadatke,
- 9) Povezuje sadržaje i koncepte iz različitih oblasti, poredi i razvrstava različite vrste podataka prema kriterijumima.

Ocenu **dobar (3)** dobija učenik:

- 1) Koji je u celini usvojio znanja i veštine i polovinu proširenih znanja i veština, a prema programu predmeta,
- 2) Čija su znanja i veštine na nivou samostalne reprodukcije i razumevanja uz pomoć nastavnika, odnosno na nivou mogućnosti učenika da; uočava bitno, a u situacijama analiziranja, apstrahovanja i zaključivanja zahteva posebno zalaganje nastavnika i dodatnu pomoć,

- 3) Ima teškoće u brzom i tečnom usmenom i pismenom izražavanju,
- 4) Razvrstava različite vrste podataka u osnovne kategorije prema zadatku,
- 5) Ume jasno da iskaže određeni sadržaj u skladu sa zahtevom i odgovarajući način(usmeno, pismeno, grafički i dr.),
- 6) Bira i primenjuje odgovarajuće postupke i procedure u rešavanju problematične situacije u poznatom kontekstu,
- 7) Ume da formuliše svoje stavove, procene i odluke.
- 8) Ocenu **dovoljan (2)** dobija učenik:
  - 1) Koji je usvojio osnovna znanja i veštine, a prema programu predmeta,
  - 2) Čija su znanja i veštine na nivou reprodukcije uz nastavničku pomoć,
  - 3) Ispoljava teškoće u analizi činjenica, podataka, njihovom uopštavanju i zaključivanju,
  - 4) Ima sklonost ka pasivnom pamćenju gradiva i mehaničkom reprodukcijom,
  - 5) Ispoljava nesnalaženje,
  - 6) Povremeno pokazuje zainteresovanost za sopstveni proces učenja,
  - 7) Uz instrukcije izvršava rutinske radne zadatke,
  - 8) Ume jasno da iskaže pojedinosti u okviru određenog sadržaja,
  - 9) Usvojio odgovarajuću terminologiju.

Ocenu **nedovoljan (1)** dobija učenik:

Koji ne ispunjava kriterijume za ocenu dovoljan (2).

Bodovanje pronalaženja termina na geografskoj/istorijskoj karti:

>6-nedovoljan

6 termina-ocena 2

7 termina-ocena 3

8 termina-ocena 4

9 i 10 termina-ocena 5

Bodovanje 15-minutnog testa:

>38%-nedovoljan

38-53%-ocena 2

54-69%-ocena 3

70-84%-ocena 4

85-100%-ocena 5